Europos LIETUVIS

NR. 5 (335) LONDONAS, 1954 VASARIS 4 VII METAI

POLITINIAI VINGIAI IR KOMPROMISAI

Paskutiniomis Antrojo Pasaulinio Karo dienomis J. A. Valstybių vienas bombonešis paklydo ir buvo priverstas nusileisti Sovietų Sąjungos teritorijoje. Sovietų lakūnai, atvykę įvykio vieton, ėmė kopijuoti nusilei dusio bombonešio konstrukciją. Amerikiečių lakūnai, pastebėję šitokį draugų elgesį, pranešė savo vyriausybei. Ši žinia tuojau pasiekė prezidentą Rooseveltą. Pastarasis, norėdamas padaryti gražų sovietiniams draugams mostą, padovanojo jiems nusileidusį lėktuvą.

Vertinant šį įvykį šių dienų akimis, atrodo, kad šitoksai *mostas politiškai buvo visiškai* klaidingas, tačiau tais laikais tokiu mostu Rooseveltas norėjo parodyti visišką pasitikėjimą savo sąjungininkui J. Stalinui, žinoma, laukdamas to paties ir iš jo.

Šiandien, lyginda mi anų laikų įvykius su dabartiniais įvykiais — perleidimą įtakos Kinijai sovietams, priverčiant Čang Kai Šeką užleisti Kinijos uostą Daireną sovietų bazėms, sutarptautinti Port - Arturą, atiduoti rytų Kinijos geležinkelį ir pasižadėti sudaryti Kinijoje vyriausybę, palankią Rusijai, — lėktuvo atidavimas, kurį vėliau raudonoji aviacija nusikopijavo, buvo tik labai maža dalelė tų nuolaidų, kurios padarytos sovietams Azijoje ir Europoje. Raudonojo režimo įvedimas Kinijoje buvo asmeniškas Roosevelto spaudimas Čang Kai Šeko, kuris turėjo nusileisti Sovietams, nes taip reikalavo Roosevelto — Stalino sutartis Jaltos konferencijoje, pagal kurią, nugalėjus Vokietiją, 90 dienų bėgyje Stalinas turėjęs paskelbti karą Japonijai.

Tokia nuolaidų politika ėjo ne tik Tolimuose Rytuose, bet ir visame pasaulyje. Tai taip vadinama — Sovietų Sąjungos raminimo politika, nuolaidų politika, prasidėjusi nuo tos dienos, kai Hitleris pradėjo karą su Stalinu, o anglosaksai jau antrąją karo dieną pasidarė Stalino sąjungininkais. Ši nuolaidų politika dabar ne tik Amerikos politikų, bet ir plačiosios visuomenės smarkiai kritikuojama ir smerkiama.

John T. Flynn knygoje „Why You Slept" (Kodėl Jūs miegojote), kritikuodamas appeasemento politikos laikotarpį, tarp kita ko sako: „Rooseveltas Teherano konferencijoj sutiko su Stalino užgrobimu Latvijos, Lietuvos ir Estijos..." (žiūr. pslp. 145).

Toje pat knygoje Mr.Flynn dėl Jaltos konferencijos pasekmių šitaip sako: „Jo (Roosevelto) artimiausias ir daugiausiai patikimas patarėjas Harry Hopkins buvo drauge su juo, tačiau dėl jo silpnos sveikatos, jis daugiausiai laiko praleidęs lovoje. Bet blogiausia ir pasibaisėtina yra tai, kad Roosevelto vyriausias pa arėjas, Finansų viceministeris, Harry Dexter White, buvo Sovietų špionažo Vašingtono grupės narių. *Be to, Jaltoje,specialiuose slaptuose* posėdžiuose su Stalinu dalyvavo ir Alger Hiss, dabar sėdįs kalėjime už špionažą raudoniesiems. Reikia įvertinti šias susiraizgiusias apystovas. Jaltos susitarimas, atnešęs tiek daug nelaimių, surašytas Sir Gladwyn Jebb, atstovavusio D. Britaniją, Andrej Gromyko — atstovavusio Sovietų Rusiją ir Alger Hisso, atstovavusio J. A. Valstybes. Amerikos istorija nežinanti tam panašaus įvykio". *(Žiūr. pslp. 148).*

Šitokiai autoriaus nuomonei tekių tik pritarti, jei būtų įmanu užmiršti faktą, kad Jaltos konferencijoj be Dexter White, Hisso ir, gal būt, kitų sovietinių agentų, dalyvavo taip pat labai garbingi Amerikos vyrai iš visų valstybinių sričių: augštieji armijų vadai, specialūs Roosevelto patarėjai, kuriem negalima prikišti, kad jie būtų buvę komunizmo šalininkai. Imkime, pvz., specialų Roosevelto patarėją James F. Byrnes, Trumano vyriausybėje buv. užsienio reikalų ministerį, imkime Mr. Stetinius ir kitus. Visi jie matė Roosevelto politikos kryptį, bet nė vienas jų ne tik konferencijos metu, bet ir namo grįžę, nepakėlė prieš tai protesto nei balso spaudoje prieš šitokią Roosevelto politiką. Jaltos konferencijos susitarimą Rooseveltas pranešė Kongresui, bet nei kongresmanai, nei visuomenė tuo metu Roosevelto žygio nepasmerkė, bet jam pritarė. Laikraštininkai ir knygų autoriai, kurie šiuo metu smerkia ano laiko politiką, kaip pvz., čia minėtas autorius Flynn, ar prof. S. J. Walsh knygoje „Total Empire", tuo metu tylėjo, nors niekas negalį manyti, kad jie nežinoję Sovietų Sąjungos tikslų ir nebūtų supratę Roosevelto appeasemento politikos žalos savajam kraštui. Juo labiau negalima būtų taip galvoti apie prof. Walsh, kuris pats asmeniškai buvo Sovietų Rusijoje revoliucijos metu, kaip šalpos organizacijos pirmininkas, išgyvenęs visus sunkumus, mokąs rusų kalbą, dažnai asmeniškai Rusijos klausimu kalbėjęs su Rooseveltu.

Kodėl šie visi žmonės tylėjo anuomet, dėl ko jie ėmė rašyti tiesą apie sovietinę Rusiją tik 1950-1951 m., gal būt tą temą pavyks man dar panagrinėti kitame straipsnyje. Tačiau neabejotina, kad šitai išplaukia iš Amerikos visuomenės socialinio ir ekonominio gyvenimo struktūros ir visuomenės pažiūros į valdžios politikos uždavinius.

Trumanas, paveldėjęs Roosevelto appeasemento politiką, laikėsi jos iki 1947 m. kovo mėn. 12 d., kada jis kongreso paprašė pinigų Graikijos ir Turkijos pagalbai, ku rioms grėsė bolševikų tvanas. Nuo šio momento Amerikos politikos principas — prie šintis bolševikinei ekspansijai ten, kur ji bepasireikštų, *įgavo naują vardą — containmento* — sulaikymo, dėl kurio ir įvyko Korėjos karas — bolševizmo sulaikymas kuris, deja, laimėjimą atnešė ne sąjungininkams, bet raudoniesiems užpuolikams. Tiesa, Korėjos karo sustabdymo autoriai buvo jau naujosios Amerikos vyriausybės nariai, respublikonų partijos nariai. Respublikonų partijos valdymas iki šiandien neturi dar politiškos raidos vardo, taip kaip buvo Ro*osevelto ar Trumano laikais. Ši Amerikos* politikos laikotarpį galima pavadinti šio straipsnio antraštės vardu — Politiniai vingiai ir kompromisai.

* * *

Prezidentas Eisenhoweris patiekė Kongresui 1954-1955 m. Amerikos biudžetą sumoje 65.000.000.000 dolerių. Šis biudžetas yra mažesnis už pernykštį 5,6 milionų dolerių. Sumažinimas daugiausiai palietė kraš to apsaugos ministerijos išlaidas, kurios siekia 4 milijardus dolerių. Tokiu būdu šis prez. Eisenhowerio biudžetas yra mažesnis apie 12 miliardų dolerių už patiektą kongresui Trumano paskutinįjį biudžetą.

Prezidento Eisenhowerio biudžetas mano išlaikyti visų ginklų rūšių lygsvarą, atiduodamas tačiau pirmenybę atominiams ginklams. Bet jau šiandien yra nuomonių, kad šis kompromisinis biudžetas ginklavimosi reikaluose turįs daug spragų. Gen. Gruenter, NATO kariuomenės viršininkas, kaip rašo Mr. Millis „Herald Tribūne" sausio 23 dienos numeryje, sako, kad karo strategija atominių ginklų pagalba be abejonės yra didžiausia parama karui vesti Europoj, kai iki šiandien dar nespėta suorganizuoti pakankamai Europoj konvencijaliniam karui vesti priemonių. Pagal Guenterį, niekas iki šiandien nežino, kaip atominiai ginklai įsijungs į konvencijonalinį karą ir kokie bus rezultatai. Todėl, jo nuomone, Amerikos vyriausybė, sudarydama naują kariuomenės pajėgų biudžetą, nepakankamai pergalvojo visas karines problemas. Atrodo, kad Eisenhoverio pateiktas kongresui biudžetas yra kompromisinis tarp skelbto dar gyvam esant respublikonų senatoriui Taftui — sustiprinti atominius ginklus ir aviacijos bazes periferijose, sumažinant sausumos kariuomenės dalis ir tarp Trumano paskutiniojo siūlyto biudžeto — apginkluoti proporcingai visas ginklų rūšis.

Įvertindami Amerikos respublikonų vyriausybės politiką, turime pažymėti jau išryškėjusį kompromisą tarp izoliacionistinės respublikonų partios buv. lyderio Tafto politikos ir buv. demokratų vyriausybių įsipareigojimų Europos atžvilgiu. Gal būtų teisinga pasakius, kad Eisenhowerio politika yra šiek tiek dešiniau vidurio tų dviejų politinių grupių politikos. Todėl reikia laikyti, kad Eisenhowerio vyriausybė palaipsniui bandys trauktis nuo įsipareigojimų *Europoj, kreipdama daugiau dėmesio* į Aziją. Tuo tikslu dabartiniu momentu visais būdais ji spaudžia įgyvendinti Vokietijos apginklavimą. Vokietijai teks užimti pirmas pozicijas, sulaikant bolševizmo veržimąsi į vakarus. Tokioj dvasioj (dėl Vokietijos apginklavimo) eina Berlyne keturių ministerių konferencija ir nuo šitokios tezės anglosaksai negali atsisakyti. Vokietija vienu ar kitu titulu neišvengiamai turės bū*ti apginkluota ir Europoj vaidins pirmąjį* politinį vaidmenį.

Nors Berlyno konferencijoj Bidault ir Edenas palaikė Dulles tezę — neįsileisti Kinijos konferencijon, atmetė Molotovo siūlymą šaukti penkių konferenciją, tačiau, reikia manyti, kad tuo komunistinės Kinijos klausimas neišsprendžiamas, bet tik atidedamas vėlesniam laikui, nes kol egzistuos Sovietų Sąjunga, tol jį spaus pripažinti komunistinę Kiniją ir įsileisti ją į visas tarptautines institucijas. D. Britanija yra pripažinusi komunistinę Kiniją ir turi su ja diplomatinius ryšius, dariusi taip pat įtakos ir į USA, kad ji taip pat pripažintų. Vašingtone yra nuomonių, kad ir JAV anksčiau ar vėliau teks komunistinę Kiniją pripažinti, nes kitaip Amerika turės ūkiškų nuostolių ir, apskritai, ilgainiui nebus galima nepripažinti valstybės, turinčios 400 mil. gyventojų, neįsileisti jos į tarptautinį bendravimą. Kaip ilgai sugebės Amerika išlaikyti savo dabartinę tezę dėl Kinijos, šiandien neįmanu pasakyti, bet Kiniją pripažinus, susidaro dar vienas labai didelis faktorius politikos jėgų lygsvaroje, kuris gali nusverti bolševizmo naudai. Susiorganizavus Kinijos kariuomenei, be abejonės, ji paveiks į dabartinę Amerikos ginklavimosi politiką, kurią JAV tektų vėl keisti.

Pagal paskelbtą Amerikos ūkinį 1955-56 metų planą, Amerikos biudžetas numatytas su 100 mil. pajamų persvara ir tais pačiais metais numatytas Amerikos ginklavimosi užbaigimas. Atrodo, kad ir Vokietija tuo laiku turės savo kariuomenę. Manykime, kad tuo metu turėtų pasibaigti taip pat ir vingių ir kompromisų politika, o JAV turėtų pradėti su sovietais kalbėtis be kompromisų, kurie, kaip patyrimas rodo, atneša JAV didelę žalą.

Ad. ŽVIRGŽDINIS

'EUROPOS LIETUVIO' SKAITYTOJAMS

Pereitų metų DBLS suvažiavimas buvo išsamiai apsvarstęs „Europos Lietuvio" leidimo sunkumus. Suvažiavimo dalyviai, turėdami prieš akis 1952-1953 metų apyskaitą, aiškiai suprato, kad ir ateinantieji metai laikraščiui nebus lengvi. Todėl buvo iškelta visa eilė pasiūlymų, tikslu padidinti laikraščio pajamas, arba sumažinti leidimo išlaidas.

Laikraščio leidėjai tikėjosi, kad D. Britanijoje ir Europos kontinente, neskaitant už jūrio kraštų, turėtų būti pakankamas skaitytojų skaičius, kurių sumokėtos prenumeratos padengtų laikraščio leidimo išlaidas. Todėl buvo norima išlaikyti laikraštį tokio pat dydžio (6 pslp.) ir gal kiek pagerinti turinį.

Tačiau laikraščio leidimas, koks jis buvo lig šiol, kaštuoja metams apie 4.000 svarų, kurių didžiausią dalis tenka sumokėti už spausdinimą.

Laikraščio pajamos susidaro išimtinai iš prenumeratos mokesčio. Reikėtų turėti apie 2.500 prenumeratorių, kad laikraštis galėtų versis be nuostolių. Deja, kaip rodo mūsų sąrašai, š. m. vasario 1 d. turėjome 1100 apsimokėjusių prenumeratorių. Tai sudaro per metus apie 2.000 svarų. Kitų pajamų šaltinių laikraštis neturi. Turint galvoje dabartinę finansinę padėtį, laikraštį įstengtume leisti tik pusę metų. Norint laikraštį leisti ir toliau, leidėjai yra priversti žymiai sumažinti spausdinimo išlaidas. Pirmiausia turės nukentėti laikraščio dydis, todėl turės sekti kitos priemonės, dėl kurių mažiau nukentės skaitytojas.

Nuo sekančio numerio laikraštis sumažinamas iki 4 puslapių, paliekant tą patį formatą.

Mes tikimės, kad mūsų ištikimi skaitytojai, kaip iki šiolei, taip ir toliau, neatsisakys remti šį vienintelį lietuvių savaitraštį laisvoje Europoje. Jeigu mūsų skaitytojų šeima nesumažės, bet dar šiek tiek padidės, tai mes turėsime gerų vilčių netolimoje ateityje laikraštį vėl padidinti, o taip pat pagerinti ir jo turinį.

„Europos Lietuvio" Leidėjai

DBLS Derby skyriaus narei F. Čepinskienei, Vokietijoj mirus jos mylimai motutei, liūdesio valandoje gilią užuojautą reiškia

Derby Skyriaus Valdyba ir Nariai

EKONOMINE EUROPOS KONFERENCIJA LONDONE

* Westminsterio Ekonominė Europos Konferencija vyksta Londone sausio 29 vasario 1d. Konferencijai pirmininkauja Sir A. Buttler. Konferencijoje svarstoma laisvojo pasaulio ekonominė organizacija, atstovaujamos įvairios ūkio šakos Šitoje konferencijoje VLIK'as pakvietė ir įgaliojo dalyvauti P. Varkalą ir D. Britanijos Lietuvių Sąjungos pirm. M. Bajoriną.

Didžiai Gerbiamam
Kun. *Vaclovui Šarkai, jo mielai* mamytei Julijai Šarkienei Lietuvoje mirus (1953 m. gruodžio mėn. 30 d.), reiškiame giliausią užuojautą.

PLB
Hamburgo Apylinkės Valdyba ir bendruomenės nariai.

TARESI DEL VLIK'O REFORMOS

Iš New Yorko mums pranešama: 1954 m. sausio 23 d. New Yorke įvyko visų VLIKą sudarančių grupių — Darbo Federacijos, Krikščionių Demokratų Sąjungos, Laisvės Kovotojų Sąjungos, Maž. Lietuvos Rezistencijos, Socialdemokratų Partijos, Tautinio Sąjūdžio, Ūkininkų Partijos, Ūkininkų Sąjungos, Valstiečių Liaudininkų Sąjungos ir Vienybės Sąjūdžio — atstovų pasitarimas. Pasitarime visos VLIKą sudarančios grupės pasisakė VLIKo prigimties, jo funkcijų ir politinės konsolidacijos klausimais ir vieningai sutarė, kad jos palaiko savo ankstyvesnius susitarimus VLIKo kilmės ir funkcijų atžvilgiu.

VLIKą sudarančios grupės, būdamos pasiryžusios siekti lietuvių politinės konsolidacijos, sutarė siūlyti VLIKui pakeisti jo statutą ta prasme, kad naujoms politinėms grupėms į VLIKą priimti ar joms išjungti užtektų 4/5 VLIKą sudarančių grupių sutarimo. Kitą VLIKą sudarančių grupių atstovų pasitarimą numatyta sušaukti vasario mėn. antroje pusėje.

VLIK'AS KREIPESI I VAKARU MINISTERIUS

VLIK'o pirmininkas M. Krupavičius pasiuntė š. m. sausio 15 d. JAV, D. Britanijos ir Prancūzijos užsienio reikalų ministeriams raštą, kuriuo atkreipia jų dėmesį į Lietuvos bylą ir reikalą atstatyti okupuotoje mūsų Tėvynėje visišką jos suverenumą. Savo rašte VLIK'o pirmininkas pažymėjo, kad 1940 m. birželio 15 d. TSRS vyriausybė, prisidengusi klastingomis priekabėmis, įsakė savo kariuomenei užgrobti Lietuvos respublikos teritoriją ir ten sudarė sau paklusnią „vyriausybę". Pravedusi tariamus rinkimus su vieninteliu komunistiniu sąrašu, tojį „vyriausybė" įjungė Lietuvą į TSRS per vienerius Sovietų okupacijos metus įvykdyta tūkstančiai žmogžudybių, dešimtys tūkstančių išvežta ir įgyvendintas visuotinis skurdas. 1944 m. gale, po daugiau kaip trejų hitlerinės okupacijos metų, raud. armija vėl iš naujo užgrobė Lietuvą, ir Maskvos vyriausybė ten vėl atstatė tą pačią santvarką. Šita padėtis, besiremianti tarp dviejų kraštų veikiančių sutarčių su laužymu ir smurto vykdymu didelės valstybės prieš mažą, tebesitęsia iki šiai dienai.

Tos okupacijos metu TSRS vyriausybė yra įvykdžiusi ir tebevykdo nusikaltimus žmoniškumui, žmogaus ir tautų neliečiamybės teisėms. Akivaizdoje visų tautų teisė.o taikos troškimo, kurį visiškai remia ir lietuvių tauta, tačiau turint galvoj neteisingumą, kurio auka ji yra jau beveik 14 metų ir iš kurios yra atimtos net pagrindinės teisės išreikšti savo valią, VLIK'o pirmininkas pareiškė: „a) jokia reali, teisinga ir pastovi taika negali būtį pagrįsta neteisingumu ir nusikaltimu; b) TSRS veikla, mėginant išgauti dabartinės, jos pačios sukurtos padėties tarptautinį pripažinimą jos okupuotuose kraštuose, laužo ne tiktai okupuotų tautų valią, bet ir tuos pradus, kurie sudaro Tartutinės Bendruomenės pagrindą. Štai kodėl, pasitikėdamas valstybės vyrų krikščioniška sąžine, moraliniu ir politiniu atsakingumo jausmu, prašau Jūsų Ekselenciją pareikalauti, kad Sovietų Sąjungos vyriausybė atitrauktų iš Lietuvos visas savo ginkluotas pajėgas ir institucijas, o Lietuvių Tauta vėl galėtų laisvai atstatyti savo severenumą ir laisvais rinkimais atkurti politinio gyvenimo pagrindus".

* Ryšium su Vokietijos sostinėje vykstančia 4 užsienio reikalų ministerių konferencija VLIK'as yra pasiuntęs į Berlyną savo stebėtoją.

Didžiai Gerbiamam
kun. Vaclovui Šarkai, netekusiam mielos motinėlės, Julijos Šarkienės, mirusios Lietuvoje 1953 m. gruodžio 30 d., reiškiame nuoširdžią užuojautą.

PLB Vokietijos Krašto Valdyba.

Mūsų ilgalaikiui valdybos kasininkui ČERKUI Endrikiui, mirus jo mylimai žmonai ČERKIENEI Anei, jo didžiojo liūdesio valandoje, reiškiame giliausią užuojautą

Hamburg'o Apylinkės V-ba ir bendruomenės nariai

7 DIENOS

Londonas. „News Cronicle" paskelbė Gallupo duomenis, kuriuose sakoma, kad 54 procentai užklaustų britų pasisakė, kad jų *nuomone premjero Churchillio amžius* nebeleidžiąs jam toliau eiti šias atsakingas pareigas. Londone manoma, kad Sir Churchillis ankstyvą pavasarį galįs pasitraukti iš atsakingų premjero pareigų.

* * * * *

Sydnejus. D. Britanijos karalienė Elžbieta II atvyko Australijon. Sydnėjaus uoste ji buvo nepeprastai iškilmingai sutikta. Nesuskaitomos žmonių minios atvyko pasitikti karalienės su šūkiu: „Norime matyti karalienę".

* * * * *

Vašingtonas. Amerikiečių sprausminiai naikintuvai, išskridę pratimams tarptautinėn erdvėn Korėjos rajone, buvo netikėtai užpulti komunistų MIG eskadrilės. Oro kautynių metu amerikiečiai numušė vieną komunistų kovos lėktuvą.

* * * * *

New Yorkas. 261 Amerikos televizijos stotis transliuos tuo pačiu metu filmą, kuriame rodoma komunistų žiaurumai su belaisviais, patekusiais Korėjos kare į komunistų rankas.

* * * * *

Vašingtonas. Sovietų misijos Japonijoje sekretorius, J. Rastovorov, išvykdamas iš Japonijos, kreipėsi į JAV vyriausybę, prašydamas azylio teisių. Rostovorov buvo gavęs atšaukimą į Maskvą. Sovietų karinės misijos valdininkas pareiškė, kad Rostovorovą „pagrobė"... amerikiečiai.

* * * * *

N. Delhi . Šveicarų chemikas dr. Schlittlar surado Indijoj augalą, iš kurio bus gaminamas vaistas prieš kraujo spaudimą. Vietos gyventojai šį augalą jau šimtmečiais vartojo kaip vaistą. Dr. Schlittlar pareiškė, kad jo išrastasis vaistas turės žmonijai tokios pat reikšmės, kaip ir penecilinas. Naujasis vaistas pavadintas „Serpasil" vardu.

* * * * *

Viena. Austrų vyriausybė paskelbė, kad „baltoji mirtis" palaidojo 120 žmonių. 67 sodybos užgriautos nuo kalnų nuslinkusio sniego, 8 asmenys iki šiolei nesurasti.

* * * * *

Londonas. 1949 m. Vengrijos komunistai pagrobė britų pramoninink̨ą E. Sandersą. Dėl šito įvykio D. Britanija buvo nutraukusi su komunistine Vengrija prekybos ryšius. Pereitais metais Sanders buvo paleistas. Budapešte skelbiama, kad š. m. kovo mėnesį prasidės prekybinės derybos tarp komunistinės Vengrijos ir D. Britanijos.

* * * * *

Londonas. Britų darbo vice - ministeris Watkinson pareiškė, kad pereitų metų antrajame pusmetyje atpigo kai kurie maisto produktai, jų tarpe bekonas, kumpis dėžutėse, aviena, kralikiena, bulbės, kiaušiniai, obuoliai ir kondensuotas pienas. Žymiai pabrango: jautiena, žuvis, sviestas, margarinas, cukrus ir pienas.

* * * * *

Londonas. Britų Gynybos ministeris lordas Alexanderis, kalbėdamas apie britų apsiginklavimą, pareiškė, kad ypatingai bus kreipiamas dėmesys į ginklų rūšies pagerinimą ir tobulinimą. Šiuo laiku britai turi geriausius pasaulyje sprausminius lėktuvus ir taip pat bombonešius. D. Britanijoje yra gaminami pirmaeiliai „Centurion" tipo tankai, kuriais taip pat yra apginkluojami ir sąjungininkai.

DIDĖJA NEDARBAS AMERIKOJE

Amerikos vyriausybė susirūpinusi dėl vis augančio Amerikoje nedarbo. Šiuo metu Amerikoje priskaitoma apie 3 ir pusė milijono žmonių, netekusių darbo. Tai didžiausias nedirbančiųjų skaičius nuo 1950 metų.

Amerikos Darbo Federacija tvirtina, kad iš 5 dirbančiųjų, vienas darbininkas yra bedarbis. Paskutinis vyriausybės pranešimas sako, kad pramonės produkcija gruodžio mėnesį sumažėjusi pusantro procento. Šis pranešimas numato, kad ir per š.m. sausio mėn. šis produkcijos sumažėjimo procentas padidėjęs.

IR VĖL DINGO LENKAS

S. Sykuta, 58 m. amžiaus, gyvenąs Cefn Hendre, prie Llandilo, pietų Valijoj, nuosavame ūkyje, dingo be pėdsakų. Dingusiojo dalininkas Onufrejczyk pasakoja, kad Sykutą p. metų gruodžio 18 d. aplankė nepažįstami jam vyrai, su kuriais automobiliu jo dalininkas išvykęs ir nuo to laiko nebegrįžęs. Nuodugnus policijos ieškojimas iki šiol neatnešė jokių pasekų. Dingusiojo šeima yra Lenkijoje.

K. BARĖNAS

LIETUVIU SPAUDOS PUSLAPIUOSE

MINTYS TIES NAUJU JUBILIEJUM

Praėjo Amerikos lietuvių visuotinis kongresas, nuskambėjo ir aptilo dėl to visi gin-čai. Visuose veiksnių klausimų taip pat užėjo lyg ir šiokia tokia atsikvėpimo valanda. Kai ginklai skamba, paprastai mūzos tyli. Šiuo metu, kai aptilo ginčų „ginklai", spau-da daugiau pradeda prabilti mūsų kultūros, pirmoje eilėje lietuviškosios knygos reika-lais, vadinas, atiduoda duoklę mūzoms.

Aną kartą „Darbininkas" sielojosi, kad knygų pirkėjų skaičius krinta. Dabar tam pačiam „Darbininke" (1954. I. 8 Nr. 2, „Mintys ties nauju jubiliejum") V. Ramo-jus prisimena, kad šie metai savotiškai ju-biliejiniai, nes 10 metų, kai persiskyrėme su namais, tad ta proga jis žvalgosi aplin-kui į kultūros barus.

„Tenai per ištisą dešimemetį", rašo jis „jėga, teroras ir kankynės nepajėgė galutina-i suparaližuoti tautos kamieno. Bet ko-kie ženklai šiapus? Be viso būrio mūsų kultūros partizanų, kaip ansambliai, cho-rai, vaidintojų rateliai, dailininkai, rašytojai, žurnalistai, leidėjai ir redaktoriai, be visos eilės mūsų garbingų senosios ir naujosios kartos veikėjų, pati masė kasdien grimsta į vis gilesnį miegą. Tą faktą ypač paryškina vis liūdnėjanti lietuviškos knygos ir lietu-viškos spaudos padėtis. Vis dėlto per visą dešimtmetį nei Vliko, nei Alto, nei kitų mūsų veiksnių vadovaujantys žmonės ne-drįso tautai pranešti, kokiais tiražais čia leidžiamos knygos, kaip domisi jomis skai-tytojai, kokia laikraščių padėtis, kiek jų be laiko sustojo ėję tuo metu, kada, tautai prie Nemuno žūnant, taip reikia naujų tautos gyvybės prošvaistelių. Taip, nepranė-šė, nes žinios būtų buvusios liūdnos žmo-nėms tos tautos, kuri už savąjį raštą ir knygą tiek gyvybių yra padėjusi ir dar te-bededa. Ne be reikalo pereitą rudenį Žur-nalistikos kursuose Čikagoje žurn. Br. Kviklys, rankose laikydamas Lietuvoje iš-leistą pogrindžio laikraštėlį, tarė: — Ma-fote, tik nedidelis popierio gabalėlis, bet ko-kia jo jėga, nes prieš jį sudužo ir geriausiai ginkluotos nacių divizijos...

„Žinomųjų Lietuvių Vardynas" priskai-čiavo netoli dešimties tūkstančių žinomųjų lietuvių (vien Amerikos lietuvius apima tas vardynas, ir iš tiesų jame tik apie 7.000 tų žymiųjų lietuvių! K.B.). Kad nors žino-mieji susidraugautų su lietuviška knyga, jos padėtis būtų daugiau negu gera. Bet kur tau! Mūsų kultūros paminklas L. Encikl o-pedija pirmyn ritasi vos su 3.000 prenume-ratorių, o ką bekalbėti apie didžiąją J. Ci-cėno dovaną „Vilnius tarp audrų", kurios 700 ar 1.000 (knygoje įrašytas tiražas: 1.000. K. B.) jokiu būdu neįveikiama išpla-tinti. „Mes be Vilniaus nenurimsim" — šaukė kadaise kone visa tauta. Prel. Moze-ris „Drauge" pareiškė, kad antroji karta išeivijoje tą šūkį mokėjo ar eilėraštį dekla-mavo. Bet senosios sostinės romantika, trykštančia iš skaitlingų knygos puslapių, atsigaivinti, brolių vilniečių vargus, kovą su krauju prisiminti ir prieš juos galvas nu-lenkti šiandien išdrįsta tik vienas kitas šim-tas".

„Bet, užmiršus liūdnus faktus ir visas ne-geroves, artėjančio liūdnojo jubiliejaus pro-ga ar nevertėtų rimtai pagalvoti apie savo pareigas karžygiškai tautai ir prisiminus tautos gyvybės išlaikymą ir vieną iš svar-biausių jos ramščių — knygą ir spaudą, šiais metais pabusti iš miego, ištuštinti kny-gų lentynas, pakelti naują pasirodančių knygų ir spaudos tiražus, kiekvienai išga-linčiai šeimai užsisakyti L. Enciklopediją ir bendrai šiuos metus padaryti lietuviškos knygos ir spaudos žydėjimo metais. Kokia tai graži dvasinė dovana bus mums patiems ir kokia šviesi žinia tautai, kuri, kaip visi šventai tikime, prisikels vėl laisvai gyventi."

PAMĖGINKIME NENUMIRT VIDURDIENĮ

„Vienybėje" net dviem straipsniais rašy-tojas L. Dovydėnas taip pat judina lietu-viškosios knygos reikalą. 1953. 12. 25 nu-meryje (straipsnyje „Pamėginkime nenu-mirt vidudienį") jis rašo:

„Valanda iš valandos krinta knygų tira-žas, periodika pilkėja. Leidėjai dar spardo-si bankroto kilpoje, ieškodami visokių pa-piginimų ploniau tepdamiesi marmedado ant namų darbo sandvičių, laukdami ste-buklo, o stebuklas neišvengiamas: tamsa— mirtis pačiam vidudienį."

Toliau L. Dovydėnas klausia, gal, girdi, leidyklos blogas knygas išleidžia, jei žmo-gus nebeskaito, ir atsako:

„Tegu visoki dievai mums padeda ir toliau gauti iš leidyklų tokius leidinius, mes gy-vensime gana šviesiai. Štai nepavargsantis rašto kareivis kultūrininkas Jeronimas Ci-cėnas šviežiais spaudos dažais (ak, koks tai patrauklus -kvapas) kvepia jo naują gero svorio knygą, Vilnius tarp audrų. Tai bran-gaus miesto ir jo žemės istorija, karšti įvy-kiai, dar karštesne širdimi parašyti. Skai-tyti nėra kada, reikia gerte gerti. O knyga, Vilnius tarp audrų, juda labai iš lėto. Be-veik būtų geriau, kad jinai visai nebūtų pa-sirodžiusi... ji nebūtų atidengusi tiesos, ku-ri rodo, kad Vilnius mums nerūpi. Tiek metų prisiekinėjom, be Vilniaus žadėjom nenurimti, ir taip toliau. Ar tai būta melo, ar vaidybos? O gal visko kartu... Nesgi gyvas Vilnius, kovų, metų sąvartose, susi-kryžiavimuose atgimsta visa savo didybe ir menkysta Jeronimo Cicėno širdimi para-šytoje knygoje, kuriai lemta gulėti ant leidy-klos lentynų.

Slovyklų siaurume Vokietijoje Simas Miglinas išleido Vinco Kudirkos rinktinius raštus. Gražiai išleido, per marias perplukdino, bet mūsų visko pertekusioje atkrantėje, Amerikoje, Kudirka pamirštamas. Vi-sokių nusidavimų progomis giedame: Ir šviesa ir tiesa mūs žingsnius telydi, bet pa-ties šviesos šaltinio, Vinco Kudirkos, jau nebereikia.

Toliau užgriebiant, Vincas Kudirka dar tebelaukia tinkamo įvertinimo ir apimties Diena iš dienos turės didėti Vinco Kudir-kos palikimas, jo uždegtų švyturių pluoštai tolydžio giliau turės įsismelktį į mūsų tam-sas, daubas, arba... mes eisime po velnių!

Ką geresnio galėtum pasiūlyti į tremtinio likučių rinkinėlį, jeigu ne Vinco Kudirkos raštus? Kas šviesesnio lietuviškam keliui grumojančios tamsos išsiliejime?"

„Leidinių turime visą eilę, kurie verti skaitymo, gal net daugiau, būtina skaityti savo labui, išvengimui baisios ligos — dva-sinio paralyžiaus, kuris epidemiškai plinta, ypač naujųjų atėjūnų eilėse."

Toliau L. Dovydėnas rašo:

„Dažnai sutikti nabašninkus, gyvus na-bašninkus, kuriuos nugalabijo pati baisiau-sia mirtis — dvasios mirtis. Gyvųjų nabaš-ninkų skaičiui nepaliaujamai didėjant, mes politikuojam, žadam atvaduoti tėvų žemę, laisvės, šviesos žibintus parnešti, kaip atpil-dą už išsilakstymą, už knygnešių kaulus, už Kudirkos testamentą.... už didvyrių žemę.

O pats metas paklausti: ar mes save ap-gaudinėjam, ar ką nors kitą norim apgau-ti? O gal mes vaidinam, kaip daug kartų vaidinta?

Ar su pakankamai gera valia šūkaujam apie atvadavimą, šviesos, laisvės parnešimą, jeigu (aritmetiškai apskaičiavus) po kelioli-kos metų čia liks tik gyvų nabašninkų gau-sus rinkinys?"

VISAME PASAULYJE GALIMA UŽSAKYTI „EUROPOS LIETUVI":

BELGIJA.
Kun. J. Dėdinas
97, Rue de la Brabanconne,
LOUVAIN.
Prenumerata metams 260,- frankų — pusei metų 140,- frankų.

DANIJA
A. Bričkus,
Gaascholmveiy 100,
HARLEV.
Prenumerata metams 36.40 kronų — pusei metų 19,40 kronų.

ITALIJA
Kun. V. Balčiūnas,
Via Casalmonferrato, 20,
ROMA.
Prenumerata metams 3280.- lirų — pusei metų 1750.- lirų.

PRANCŪZIJA.
A. V. Švirmickas,
Assoc. Lith. d. B. en France,
26, v. de Navarin,
PARIS, 9.
Prenumerata metams 1840.. frankų — pusei metų 980.- frankų.

ŠVEDIJA.
P. Dūda, c/o Johansson,
Norrtullgaton 24, tr. 2,
STOCKHOLM.
Prenumerata metams 27.20 kronų — pusei metų 14.50 kronų.

ŠVEICARIJA.
A. Paulaitis,
Postfach 2910,
ZUERICH, 23.
Prenumerata metams 23.- frankai — pusei metų 12.30 frankų.

OLANDIJA.
A. Galkus,
Insulindeweg 182 — I.,
AMSTERDAM — Oost.
Prenumerata metams 20.- florinų — pusei metų 10.70 florinų.

VOKIETIJA.
Litauisches Zentralkomitee,
Hegelstr. 6.,
HANNOVER.
arba Apylinkės Valdybos.
Prenumerata metams 22.- markės— pusei metų 11.70 markių.

J. A. V-bės.
J. Janulaitis,
818 West, 33rd Place,
CHICAGO 8, Ill.
Prenumerata metams 6 doleriai — Metams oro paštu 12 dolerių.

KANADA.
A. Kuolas,
143, Claremont Str.
TORONTO, Ont.,

J. Pleinys,
133, Cannon St., E.,
HAMILTON, Ont.
Prenumerata metams 6 doleriai — Metams oro paštu 12 dolerių.

AUSTRALIJA.
L. Baltrūnas,
295, Hoddle St.,
ABBOTSFORD, N. 9.,
VICTORIA.
Prenumerata metams 2 svarai — Metams oro paštu 4 svarai.

VENACIJUS ALIŠAS

MISKO BROLIUI

(Iš naujai „Bendrijos" išleisto Venacijaus Ališo poezijos rinkinio „Cascata Cristalina).

Tavęs, o mano mielas Broli, nepažįstu:
Aš — tropikuos; Tu —šiaurės tolimosios girioj.
Tačiau vienam krašte praleidome jaunystę —
Krašte... Už jį tiek daug draugų tavųjų mirė!

Ir Tu kaip kūdikis iš apmaudo pravirkai —
Kaip kūdikis ant motinos minkštųjų kelių, —
Kad kraujo ežerai į žemę veltui mirko,
Kad gėda pirmąkart lietuvių kardą gelia.

Tekėjo ašaros pro drebantįjį bluostą...
Ne ašaros — žarijos iš akių Tau krito!
Ir kuo, ir kuo Tave, o Broli mano, guosti,
Ką drebančia ranka galiu Tau parašyti?

Ar man, ir Tu rašai ant baltutėlio sniego
Šiltoj žaizdoj sustingusį pavargęs pirštą,
Kol po žalia pušim į amžinojo miego
Sunkėjanti galva nugrimsta rūką tirštą...

Tikėk: tie kaulai kils kaip javo išplaukimas
Ir kryžiai sudrebės gale kapų pavirtę.
Išdegins mūs akis jūs kruvinas žvelgimas,
O eisime tada: kovot, laimėt ar — mirti!

KNYGOS BARE

„Draugo" romano konkurso laimėtojui A. Landsbergui 1.000 dol. premija už jo romaną „Kelionė" buvo įteikta per litera-tūros vakarą, kuriame dalyvavo dar B. Brazdžionis, H. Kačinskas ir A. Gustaitis. Premijos laimėtojas į lietuvių literatūrą įkopė pro „Žvilgsnių" žurnalą,prozos an-tologiją, dramos konkursą. Šį romaną jis pats sakosi parašęs per laisvalaikį, prižiū-rėdamas savo naujagimį ir besirūpindamas jo vystyklais, nes tuo metu jo žmona tu-rėjo uždirbti jiems abiems pragyvenimą. Sa-vo pareiškime, paskelbtame per lietuviš-kąsias radijo transliacijas iš Europos ir Ame-rikos, kreipdamasis į okup. Lietuvos rašy-tojus, premijos laimėtojas pažymėjo: „Vi-si mes tikime, jog rašytojui tegali būti vieni varžtai — jo viduje. Jūs, netekusieji lais-vės, ir mes, netekę savosios žemės, gyvena-me vienu žinojimu: visi mes turėsime ir tąją laisvę, ir tąją gimtąją žemę". Tai tik-tai rodo, jog mūsų rašytojų polėkis didžio-joje tautos tragedijoje neišseko. Lietuviai rašytojai, net ir jėga atskelti nuo tautos ka-mieno, sugeba lapoti, žydėti ir duoti gra-žių vaisių. „Kelionė" iš kitų veikalų išsiski ria savo formos naujumu ir personažų ryš-kumu. Net ir „New York Herald Tribune" „Long Island Press" ir Columbijos un-to „Spectator" nustebo, kad Amerikos lietu-viai skiria literatūrines premijas. Paties di-džiausio universiteto fakulteto dekanas Ed-gar Grim Miller, džiaugdamasis, kad taip buvo pagerbtas jo auklėtinis, nuoširdžiai jį pasveikino. Landsbergis premijuotąjį ro-maną žada greit išversti į anglų kalbą.

Norėdamas apsaugoti mūsų jaunąją kar-tą nuo nutautimo, J. Glušausko redaguoja-mas „Austral. Lietuvis" paskelbė steigiąs vaikų literatūros fondą. Paruošiant vai-kams tinkamą literatūrą, bus tariamasi su pedagogais, ypač dirbančiais šeštadienio mokyklose, ir su dailininkais, kad leidiniai būtų gražiai iliustruoti. Knygos bus plati-namos visame pasaulyje. Fondo apyskai-tos, patikrintos trijų asmenų komisijos, bus skelbiamos viešai. Kiekvienas fondo rėmė-jas už kiekvienus įmokėtus penkis šil. gau-na išleistą knygą, kurią dovanos savo vai-kams, o jei savų neturi, tai kitų lietuviškų šeimų vaikams, kurių tėvai nėra fondo rė-mėjai. Ir JAV-se veikianti „Terros" kny-gos leidykla organizuoja Knygos Klubą. Jo uždavinys — atpiginti knygą skaitytojui ir jų daugiau suburti. Užsisakęs tiesiai iš leidyklos būsimųjų leidinių ne mažiau kaip už 10 dol. ir kartu įmokėjęs pinigus gaus užsisakytąsias knygas visu trečdaliu pigiau už jų kataloginę kainą. Užsisakąs knygas pats pasirinks ir gaus ne vėliau negu jos pa sirodys knygų rinkoje. Pirmieji 200 Klubo narių gaus visas užsisakytąsias knygas įrištas į kietus viršelius, neprimokėdami už tai nė cento. Panašūs knygų klubai yra su-organizuoti Čikagoje (Liet. Knygos Klu-bas) ir „Gabijos" New Yorke.

Lietuvių Enciklopedijos jau pradėtas spausdinti antrasis tomas. Antrojo tomo rinkimas spaustuvėje eina į galą. J. J. Ba-čiūnas išleido Vyt. Alanto redaguotą mo-nografiją „Antanas Vanagaitis". „Bendrija" Vokietijoje labai skoningai išleido dvi kny-gas: A. Rūtos apysaką „Duktė" ir Venan-cijaus Ališo „Cascata Cristalina", iš eilės jo 4-ąj poezijos knygą. Kanadoje leidžia-mas naujas A. Barono romanas „Užgęsęs sniegas", Čikagoje paruošta naują A. Ny-kos - Nyliūno poezijos knyga „Orfėjaus Medis". Baigiama spausdinti anglų kalba J. Jazmino apysakaičių rinkinys. Jas į ang-lų kalbą išvertė Milton Stark (Starkus).

IR SUAUGUSIEMS IR JAUNIMUI

Sruogienės — LIETUVOS ISTORIJA — 14 šil., B. Brazdžionis — DIDŽIOJI KRYŽKELĖ (poezija) — 9 šil., H. Luko-ševičius — LIKIMO ŽAISMAS (romanas) — 18/4., St. Džiugas — KIŠKUČIO VAR-DINĖS, ilustracijos Stančikaitės — 11 šil. NEMOKAMAI siunčiama susipažinimui vaikams ir jaunimui žurnalas TĖVIŠKĖLĖ, o suaugusiems iliustruotas žurnalas LIETU-VIŲ DIENOS. Turtingas literatūrinėmis temomis žurnalas LITERATŪROS LAN-KAI tik 2 šil. ir 6 d. Prašome rašyti: D. Daunoraitė, 49, Thornton Ave., London W. 4.

ATSIUSTA PAMINĖTI

S. Sužiedėlis ŠV. PRANCIŠKAUS LIE-TUVIŲ PARAPIJA. Auksiniam Parapijos jubiliejui paminėti 1903 — 1953 m. Viršelis V. K. Jonyno. Spauda N. Pr. Seserų spaustuvė, Putnam, Conn. Knyga 416 pslp. Tekste 200 iliustracijų užima 136 ps'p. Kny ga išleista lietuvių - anglų kalbomis. Ang-lų kalbon išvertė kun. A. Bružas, M. S.

Knygos kaina nepažymėta.

* * * * *

Venacijus Ališas CASCATA CRISTALI-NA. Išleido „Bendrija", Hannover - Klee-feld, Vokietijoje. Kaina DM — 6,50, Ang-lijoje — 12 šil. Viršelis ir ilustracijos Vl. Stančikaitės. Puikiai iliustruotas ei eraščių rinkinys. Gražiausias iki šiol pasirodęs „Bendrijos" leidinys.

* * * * *

Rezistencinis visuomeninių ir kultūros reikalų žurnalas SANTARVĖ 1954 m. sau-sis. Nr. 1. Redaktorius F. Neveravičius. Spausdinta „Nidos" spaustuvėje, Londone. Leidžia Lietuvių Rezistencinės Santarvės Informacijos Biuras.

* * * * *

Kazimieras Barėnas — GIEDRA VISAD GRĮŽTA. Novelės. Tremties leidyklos lei-dinys. Spauda ir įrišimas Meminger Zei-tung Verlagsdruckerei, Vokietijoje. Tira-žas 800 egzempl. 216 puslapių, įrišta drobė-je. Kaina Anglijoje — 15 šil.

KULTŪROS FONDAS AUSTRALIJOJ

Australijos Lietuvių Kultūros Fondo at-stovų suvažiavimas priėmė naujai paruoštą fondo statutą ir apsvarstė visą eilę aktua-lių reikalų. Ypač vertingų nurodymų davė buv. LKF apygardos pirmininkas, arch. V. Žemkalnis. Į naują valdybą išrinkti Janu-laitis, Meiliūnas, Valys, Bosikis ir Krausas.

Dr. J. Mikužis, buv. gusarų pulko gydy-tojas, o Vokietijoje buvęs britų adminis-truojamos ligoninės direktorium, Adelai-dėje iš naujo baigė medicinos fakultetą. Tai pirmasis lietuvis gydytojas, dar kartą bai-gęs medicinos mokslus Australijoje.

Skulpt. Teisutis Zikaras dalyvavo metinė-je Viktorijos skulptorių parodos sąjungoje, kurioje išstatė 3 savo darbus. Apie juos labai šiltai atsiliepė australų spauda.

LIETUVIŲ SPAUSTUVĖ
NIDA
★
ĮVAIRŪS SMULKŪS
SPAUDOS DARBAI

- **Vizitinės kortelės, 100 už 7/-**
- **Biznio kortelės, 100 už 8/-**
- **Laiškų antgalvės, 100 už 10/-**

Programos, vokams adresai, pakvietimai ir atvirutės.

★

Be to, įvairiomis kalbomis Nidos spaustuvė spausdina knygas, laikraščius, žurnalus ir katalogus.

★

Kiekvienas darbas atliekamas greitai, pigiai ir gerai.

Rašyti: **NIDOS SPAUSTUVĖ**
3, Southern Row, London W. 10.
TELEF. LADbroke 1186.

A.A. M. NIEDERMANNAS

* Šveicarijoje miręs lietuvių bičiulis Ma-xas Niedermannas gimė Winterthure 1874 m. gegužės m. 19 d., universitetą baigė 1897 m. Bazelyje, po to gilino kalbos studijas Freiburge ties Breisgau ir ypač Paryžiuje, kur prof. A. Meillet įtakoje susidomėjo lietuvių kalba. 1899 m. paskirtas Bazelio universiteto privatdocentu, Niedermannas kelis metus dėstė lotynų ir graikų kalbas La - Chaux - de - Fonds gimnazijoje, pas-kum buvo paskirtas Neuchatelio universite-to privatdocentu ir vėliau profesorium. Iki 1925 m. prof. Niedermannas dėstė dvie-juose universitetuose (Bazelyje ir Neucha-telyje), o nuo tų metų, gavęs ordinarinio profesoriaus titulą, apsiribojo Neuchateliu, kur išbuvo iki 1944 m., kai dėl senyvo am-žiaus pasitraukė į pensiją. Už nuopelnus buvo paskirtas Neuchatelio universiteto garbės profesorium, be to, buvo Rygos, Bezansono, Bazelio ir Ženevos universitetų garbės daktaras, Institut de France nary-skorespondentas ir kitų mokslinių organiza-cijų narys. Velionis, be lotynų ir graikų kalbų, dėstė sanskrito, rusų ir lietuvių kal-bas, be to, lygiagrečią kalbotyrą. Prof. Niedermannas ypač buvo pamilęs lietuvių kalbą. Jo mokiniai, be kitų, buvo prof. A. Sennas, prof. F. Brenderis, prof. G. Devo-to, vėliau redagavęs „Studi Baltici", leidžia-mą Italų Rytų Instituto, ir kt. Prof. Nie-dermannas ypač po Pirmojo pasaulinio ka-ro yra paskelbęs šveicarų spaudoje kelias dešimtis straipsnių apie Lietuvą, kuriais šveicarų visuomenę supažindino su Lietu-va ir gynė jos teises į Vilinų ir Klaipėdą. Paryžiaus taikos konferencijos metu jis bu-vo Šveicarijos delegacijos narys ir suėjo į sąlytį su Lietuvos delegatais prof. A. Vol-demaru, inž. E. Galvanausku, M. Yču ir kitais. 1921 m. velionis aplankė Lietuvą, o nuo 1926 m. jis pradėjo redaguoti „Lietu-vių rašomosios kalbos žodyną", leidžiamą Carlo Winterio leidyklos Heidelberge. Šio žodyno ligšiol išėjo 22 sąsiuviniai (ikį raidės pra-). Pradžioje žodyną kartu su velio-niu sudarė kiti du šveicarai (prof. A. Sen-nas ir prof. F. Brenderis), o paskutiniuo-sius sąsiuvinius vieton mirusiojo Brenderio redagavo ir prof. A. Salys.

* Gautosiomis žiniomis, ryšium su 4 už-sienio reikalų ministerių konferencija Ber-lyne atlikamas notas įteikė D. Britanijos užsienio reikalų ministeriui Edenui Lietu-vos ministeris Londone B. K. Balutis ir Pa ryžiuje Prancūzijos užsienio reikalų minis-teriui Bidaultui — Liet. atstovas Dr. S. A. Bačkis.

ARGENTINOJ LITUANISTIKOS MUZIEJUS

Argentinos Lietuvių Lituanistikos Mu-ziejus steigiamas „Argentinos Lietuvių Bal-so" namuose. Į jį norima surinkti iš 40.000 Argentinos lietuvių daug vertingos lituanis-tikos medžiagos, pvz. apie mokslininką Do-meiką, kap. Dautantą, inž. Chodosevičių, aušrininką Višteliauską, knygnešį Paugą, Patagonijos kolonizatorius Šlapelius su Bal-tuškais ir kt. Tikimasi gauti ir Lietuvos Ne-priklausomybės paskelbimo Deklaraciją, Paugos paskelbtą Buenos Aires dienraštyje „La Prensa" pirmiau, negu Dr. Basanavi-čius su Tautos Taryba ją paskelbė Vilniuje.

„La Prensa" praneša, kad Dr. J. Mačer-nis, bendradarbiaudamas su Argentinos ra-šytojų sąjunga, į lietuvių kalbą išvertė Pe-ronienės „Mano gyvenimo prasmę".

Pian. A. Kuprevičius iš Argentinos skren da dėstyti į JAV, Clevelando miestą. Pa-skaitas pradeda vasario 1 d. Semes.rui pa-sibaigus, numato suruošti visą eilę koncer-tų po P. Ameriką.

PRASO MEDŽIAGOS APIE LIETUVA

Italijos užsienio reikalų ministerijos bi-blioteka prašo leidinių apie Lietuvą svetim-omis kalbomis. Jie prašomi siųsti šiuo adresu: prof. Tamborra Angelo, Direttore della Biblioteca del Ministero degli Affari Esteri, Palazzo Chigi - Roma, arba Romos LB pirmininkui: Rev. V. Mincevičius, Via Casalmonferrato 20, Roma.

Lietuvis alpinistas. Kun. V, Mincevičius dalyvavo Italijos Alpių Klubo suvažiavime Gressonney miestelyje Alpėse. Jis atlaikė suvažiavimo dalyviams pamaldas ir su ke-liais alpinistais įkopė net ir į vasarą sunkiai pasiekiamo Monte Rosa Dufour viršūnę (4630 m. aukščio). Kun. Mincevičius yra Aosto Alpių Klubo garbės narys, vienin-telis lietuvis, kuris yra užkopęs į visas aukš čiausias Alpių viršūnes. Ekspedicija pavyko gerai, nors šaltis siekė 35 laipsnius viršū-nėje.

* * * * * *

* Čikagos mieste veikiančio VLIK'o iš-laikomo Pasaulio Lietuvių Archyvo direk-torius paskelbė kiekvienam lietuviui žino-tiną atsišaukimą, kuriuo jie prašomi šiai įstaigai siųsti visokių rūšių archyvinę, bi-bliografinę ir muziejinę medžiagą. Pateik-tame sąraše smulkiai išskaičiuota, kokie dalykai siųstini. Istorinę medžiagą galima siųsti dideliais kiekiais, nes Šv. Kazimiero Seserų vienuolyno šiai įstaigai duotose er-dviose patalpose vietos yra užtenkamai.

Adresas: Pasaulio Lietuvių Archyvas, 2601 W. Marquette Rd., Chicago 29, Ill. USA.

DIENOS RUPESCIAIS

RAŠO

S. ZYMANTAS

Šiuo kartu tebūnie man leista pasidalinti su „Europos Lietuvio" skaitytojais kitokiais rūpesčiais, negu Berlyno konferencijos. Tačiau, mano galva, tie kitokie rūpesčiai nėra nei kiek mažesni, ir dėl jų mes patys lietuviai būsime kaiti. Turiu galvoje jau porą kartų minėtą mūsų lietuviškosios informacijos ir propagandos reikalą svetimųjų, dažnai mums draugingų, sluogsnių tarpe.

Noriu pradėti konkrečiais pavyzdžiais, su kuriais man pačiam teko susidurti paskutiniu laiku.

Neperseniausiai, vienas žymus ir vadovaujantis mums draugingos tautos egzilas politikas paprašė manęs paaiškinti Vilniaus klausimo problemą. Esą, jis neturėjęs progos pilnai į tą klausimą įsigilinti, ir kažko dėl jam susidaręs įspūdis, kad lietuviai dėl Vilniaus kovoja dėl kažkokios istorinės teisės, Lietuvos praeities teisės.

Turėdamas tuo klausimu tam tikrą patyrimąrimą, dar 1939 m. Lietuvos kariuomenei įžygiavus į Vilnių, atvykęs į jį vienas pirmųjų kartu su vyriausybės įgaliotiniu A. Merkiu, kaip teisės patarėjas, o vėliau, lietuvių pogrindžio metais prieš vokiečių okupaciją, dalyvavęs slaptuose pasitarimuose su lenkų pogrindžio atstovais, pradžioje kaip vienas lietuvių demokratinių grupių atstovų, vėliau kaip VLIK'o atstovas, porą valandų trūkusiame pasikalbėjime bandžiau išaiškinti šią skaudžią lietuvių tautos problemą ir su ja susijusius sudėtingus klausimus ne taip, kaip mes kartais tai patys sau aiškiname, bet tokia forma, kad tas visas sudėtingas klausimas būtų suprantamas svetimtaučiui. Manau, kad man tai pavyko. Ta proga iš manęs buvo paprašyta tuo klausimu medžiagos: knygos, brošiūros bet kuria svetima kalba. Ne tvirtinančios mūsų teisių į Vilnių, bet tą klausimą nagrinėjančios: istorinio, geopolitinio, tautinio, ekonominio, tarptautinio šio Europos dalyje ir pan. Deja, nieko tuo reikalu negalėjau padėti, nes pats nieko tuo reikalu neturėjau, ir berods, nieko tuo reikalu svetima kalba ir nėra išleista. O kiek mes prikalbame apie mūsų kovas dėl Vilnius!

Štai ir kitas pavyzdys. Neseniai vienas mano bičiulis prašė ar neturiu medžiagos, (taip pat svetima kalba), apie mūsų nepriklausomybės kovas. Jo prašęs irgi mums prieteliškai nusiteikęs svetimtautis. Nėra.

Kitas bičiulis man pasakojo, kad lietuviams draugingas svetimtautis, prašęs iš jo medžiagos, brošiūros, knygos svetima kalba, kurioje būtų išdėstytas Klaipėdos ir Mažosios Lietuvos klausimas. Nėra.

Neseniai vienos organizacijos skyrius kreipėsi į lietuvius, prašydamas medžiagos svetima kalba paskaitoms apie Lietuvą. Jie domisi Lietuva ir norėtų paskaityti paskaitų apie šių dienų ir praeities Lietuvą, apie Lietuvos kultūrą ir pan. Nėra.

Visi žinome didžiąją svarbą Kersteno darbo. Visai teisingai Amerikos lietuvių kongreso metu Chicagoje buvo raginama, kad apie tos komisijos darbą lietuviai plačiau paskleistų svetimųjų tarpe. JAV U R. Ministro J. F. Dulles padarytas pareiškimas Kersteno komisijai mums labai svarbus ir mūsų turėtų būti tinkamai išnaudotas. Ypač Europoje tos oficialios JAV komisijos darbas ir oficialūs JAV valstybės vyrų pareiškimai Lietuvos reikalu turėtų būti paskleisti svetimųjų tarpe parodyti, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos neprikalu somybės atstatymo reikalai netik nėra užmiršti ir užmirštini, bet JAValstybėse viešai ir oficialiai keliami. Nežinau, kaip ten yra, kad iš JAV iš lietuviškų veiksnių reikalinga paruošta medžiaga, brošiūros anglų kalba nurodančios Kersteno komisijos darbą mūsų nepasiekia. Būtų reikalinga ir labai naudinga jas čia turėti ir būtų galima daug kam jas įduoti. Gal jų ir iš viso nėra?

Nesame patenkinti pereitų metų anglų Darbo partijos kongreso rezoliucijomis. Tasai kongresas parodė, kad žymi dalis dalyvių mažai supranta apie darbininkų padėtį už geležinės uždangos. Bet jei kuris jų paprašytų iš mūsų informacijų, brošiūros tuo klausimu anglų kalba, kurioje būtų išdėstyta darbininkų padėtis okupuotoje Lietuvoje ekonominiu, politiniu, teisiniu ir socialiniu atžvilgiu, mes neturėtume ką duoti.

Tokių pavyzdžių būtų galima parinkti daugiau. Dar 1945 m., man pačiam tebūnant VLIK'e, buvome aptarę temas, kuriomis tų dalykų žinovai buvo paprašyti rašyti referatus. Prof. Z. Ivinskis dirbo Lietuvos sienų klausimais. Bene jo referatas buvo spausdinamas prieš kurį laiką „Nepriklausomos Lietuvos" atkarpoje, bet iš jo padarytos brošiūros anglų kalba neturime. Prof. M. Biržiška buvo parašęs Lietuvos-Lenkijos santykių istorijos bėgyje klausimu, tai buvo spausdinta, berods, vieno lietuviško laikraščio atkarpoje Vokietijoje ir vėliau „Dirvoje", bet brošiūros svetima kalba neturime. Rimtoms paskaitoms ir šiaip informacijai taip reikalinga Prof. M. Biržiškos nedidelė knygelė „Senasis Vilniaus universitetas", turėtų būti perspausdinta užsienyje, nes jos, išleistos okupacijų metais Lietuvoje, užsieny tėra bene vienas egzempliorius, bet leidėjo nėra. Ir t.t. ir t.t.

Galėtume priminti ir lietuvių informacinio biuletenio anglų kalba, tik, žinoma, liamas mūsų veiksniuose, bet nieko iš to ne rimto ir gerai paruošto, reikalingumą. Klausimas buvo judintas prieš porą metų, ar kiek daugiau, DBLS vadovybės, jos keišėjo

Savo metu mes nemažai girėmes savo susiklausymu ir vienybe, kurios ir tada tikrumoje nebuvo. Bet kaip būtų buvę gera, jei mes galėtume, pavyzdžiui, pasigirti tokia knyga anglų kalba, kaip neseniai išleista Dr. V. Raud knyga „Estonia", A Reference book". (The Nordic Press, Inc., New York, N.Y. Bet spausdinta Did. Britanijoje). Iliustruota, pateikianti trumpą Estijos istorijos aprašymą, toliau duodanti visas reikalingas žinas apie Estiją nepriklausomybės laikotarpį, apie jos gyventojus ir adminisrtaciją, apie jos ekonominį gyvenimą (žemės reforma, žemės ūkis, žemės ūkio produkcija, gyvulinkystė, žemės ūkio produktų eksportas, žuvininkystė, miškų ūkis, pramonės, transportas, vidaus prekyba, užsienio prekyba, finansai, pinigai ir bankas, draudimas), apie jos kultūrinį gyvenimą (folklioras ir mitologija, literatūra, teatras, muzika, dailė, muzėjai, spauda, tikybinis gyvenimas, švietimas, akademinis gyvenimas ir mokslo draugijos, bibliotekos ir archyvai, sportas, kultūros fondas). Sąmoningai išvardinau tuos skyrius, kad parodžius, kaip mums lietuviams trūksta informacijų tais klausimais mūsų kasdieninia me propagandos darbe svetimųjų tarpe gynant išeivijoje. Toje pačioje knygoje mes ra sime ir skyrių apie Estiją sovietų okupacijoje, jos politinį, ekonominį, kultūrinį gyvenimą toje okupacijoje ir pagaliau apie estus išeivijoje. Knygoje rasime ir reikalingų statistinių davinių. Knyga nedidelė — 158 puslapiai.

Iš veiksnių pusės yra keliamas klausimas lietuviškos visuomenės laisvinimo talkos. Bet, atrodo, kad esant tokiai mūsų propagandos ir informacijos darbo svetimųjų tar pe būklei, kokią turime dabar, greičiau lietuviškoji visuomenė turėtų prašyti talkos mūsų veiksnių. VLIK'o informacinė tarnyba ir propagandos skyrius, ALTo informacinis centras, New Yorko LLK, turėtų mažiau rūpintis augštąja politika, bet grįžti prie tikrovės ir realių darbų, Tam reikalui jie turi galimybes ir lėšas.

Skyriaus narį *Petrą Bugailiškį* ir p-lę *Gertrud Plamper*, sukūrusius šeimos židinį, sveikiname ir linkime laimingo šeimyninio gyvenimo.

Nottinghamo Skyriaus Valdyba

SOVIETU ARMIJOS ITAKA

Sovietų armija dabar yra viena vadovaujančių jėgų sovietiniame pasaulyje šale par tijos ir „technokratų". Toji troika nevienodo pajėgumo. Ją atsargiai vairuoja Georgijus M. Malenkovas ir senųjų rusų komunistų likučiai.

Slaptosios milicijos apvaldymas nereiškia, kad dabar Kremlius valdysis demokratiškai. Milicija ir toliau liks stipriu administracijos ramsčiu, tačiau jos viršininkas negalės vesti savarankiškos politikos.

Dabar aišku, kad nuo 1951 m. milicijos politinė reikšmė ėmė smukti. Aštrios varžytinės dėl vyriausios vadovybės vyko už Stalino iškabos.

Tokia kova vyko ligi Berijos ir jo sebrų teismo. Tik neseniai iškilo aikštėn, kad kadaise buvęs valstybės saugumo ministeris ir Sovietų turtų užsienyje valdytojas, Vsevolodas Merkulovas, 1953 m. rugsėjo 17 d. buvo atleistas iš valstybės kontrolės ministerio pareigų. Vadinas, Beriją suėmus birželio mėn. „Berijos rėmėjai" nevisiškai buvo nugalėti.

Patikimi šaltiniai tvirtina, kad tebevyksta Berijos „operacinės divizijos" masinis valymas. Tūkstančiai mažiau žinomų policijos pareigūnų buvo sušaudyti arba sukimšti kalėjimuose. Berijos prarastas pozicijas perima „technokratai", partijos pareigūnai ir augštoji karininkija.

Technokratai ir armijos vadovybė pasinaudojo policijos saulėleidžiu, kuris prasidėjo 1952 m. Pirmoje posalinėje vyriausybėje technokratai, kaip Malyševas, Pervuchinas, Saburovas ir Teosijanas, kurie Stalino laikais buvo jaunesnieji ministerio pirmininko pavaduotojai, teužėmė eilinio ministerio vietas.

Armijos ir laivyno vadovybė, 1952 m. spalio mėn., partijos kongrese tesudarė dešimtą dalį Centro Komiteto. Daug kas mano, kad maršalo Grigorijaus K. Žukovo paskyrimas pirmuoju ministerio pavaduotoju, praeitų metų kovo 7 d., reiškia padarytų nuolaidų kariuomenei.

1953 m. liepos mėn. augštoji karo vadovybė buvo pirmą kartą paminėta ir kaip politinė jėga. Aktyvieji gynybos ministerijos komunistai, kaip maršalai Žukovas, Sokolovskis, Govorovas vėlesnieji maršalai Nedielinas ir Žigariovas viešai pasisakė už Berijos pašalinimą. „Sovietų Sąjungos maršalas" Berija savo žinioje turėjo dešimtį gerai mechanizuotų ir strategiškai išdėstytų divizijų, jų tarpe ir Kremliaus gvardiją. Aišku, kad tose sąlygose Malenkovas ir jo draugai galėjo jį įveikti tik susikalbėję su armija.

Paskutinėmis savaitėmis maršalai ir admirolai vis dažniau dalyvauja Kremliaus priėmimuose. Jie, atrodo, prikišo nagus prie Berijos teismo. Kartu su techokratais jie sugrįžo į savo senas pozicijas, kaip ministerio pirmininko pavaduotojai. Jie, kaip patikimi šaltiniai tvirtina, prisidėjo prie Merkulovo ir kitų sunaikinimo praėjus kuriam laikui nuo Berijos pašalinimo.

Maršalas I. S. Konevas, Berlyno užėmėjas ir artimas maršalo Žukovo draugas, buvo paskirtas pirmininku Augščiausiojo ypatingo teismo, kuriame Berija buvo pasmerktas. Šale maršalo Konevo ten sėdėjo ką tik paskirtas naujasis Maskvos įgulos viršininkas. Daugumas stebėtojų mana, kad toji įgula turėjo didelės įtakos į teismo sprendimą. Tačiau tikra, kad jų užkulisyje vyksta naujas žaidimas ateities įvykiams apspręsti.

Sekmadienio RIMČIAI

PENKTASIS APSIREIŠKIMAS

(1917 m. rugsėjo 13 d.)

Laisvamanių kova prieš Fatimą atnešė visai priešingų vaisių, negu jie laukė. Po subprefekto šiurkštaus elgesio su vaikais ir po rugpjūčio 13 d. fenomenų vaikams nedalyvaujant, beveik visi tikėjo, kad maži piemenėliai sako tiesą. Dėl to rugsėjo mėn. 13 d. susirinko dar daugiau žmonių, kurie nepaisė prasidėjusių rudens darbų laukuose.

Vienas liudininkas rašo:

„Nuo pat išvakarių (rugsėjo 12 d.) mačiau nesibaigiančią srovę žmonių, kurie pėsčiomis keliavo iš tolimų vietų į Fatimą, kad pamatytų sekančios dienos apsireiškimą. Aš buvau giliai sujaudintas ir ne kartą iš mano akių biro ašaros, kai mačiau daugelio tūkstančių maldininkų kalbančių bekeliaujant rožančių, pamaldumą, maldas ir degantį tikėjimą. Nebuvo kelio ar takelio, kur nebūtų pilna žmonių, ir niekuomet prieš tai savo gyvenime nebuvau liudininku tokio iškilmingo ir jaudinančio tikėjimo pareiškimo".

Ketvirtadienį, rugsėjo 13 d., atskiri stebėtojai apskaičiavo, kad Fatimoje susirinko apie 30.000 žmonių. Kartu dalyvavo ir mažųjų regėtojų tėvai. Visi su pagarba artėjo prie apsireiškimų vietos, kur, pagarbiai atsiklaupę, karštai meldėsi.

ŽVAIGŽDĖS ANT DANGAUS

Liucija, atvykusi su Pranciškum ir Jacinta, pasakė žmonėms:

— Jūs turite melstis!

Tas pats liudininkas rašo toliau:

„Niekuomet nepamiršiu to įspūdžio, kai tūkstančiai maldininkų puolė ant kelių, klausydami dešimties metų mergaitės balso, ir ašarodami su giliausiu tikėjimu prašė ir maldavo Dangaus Karalienės motiniškos pagalbos."

Vidurdienį, nors nebuvo matyti nė mažiausio debesėlio, tos spinduliuojančios dienos didinga saulė ėmė netekti savo spinduliavimo iki to, kad galima buvo matyti žvaigždes! Ore viešpatavo auksiniai geltona spalva.

Minia tylėdama mąstė apie tokį patį nuostabų fenomeną, kuris nuo birželio 13 d. rengė kelią Madonos apsireiškimui.

ŠVIESOS RUTULYS

Dvasiškiai atsargumo sumetimais laikėsi nuošaliai nuo tų visų įvykių. Tačiau, matydamas augantį entuziasmą, Leiros Vyskupo Generalinis Vikaras prel. John Quaresma nusprendė kartu su kitais kunigais incognito (slapta) aplankyti apsireiškimų vietą. Jie susirado vietą truputį nuosaliau, ant kalniuko, ir stebėjo.

Štai Gen. Vikaro įspūdžiai:

„Minia visą laiką meldžiasi... Galima girdėti nustebimo ir džiaugsmo šūkius. Tūkstančiai rankų pakyla į dangų viena linkme.

— Žiūrėkite! Ten Ji yra! —

— Ji yra čia, žemai! —

— Ar tu matai? — O taip, matau! —

Ant dangaus nėra nė mažiausio debesėlio. Pakeliu akis ir pradedu atidžiai stebėti dangų. Mano draugas truputį susijaudinęs sako:

— Tai dabar! Ir jūs pradedate žiūrėti!

Mano nuostabai aiškiai ir tikrai matau šviesos rutulį, skriejantį iš rytų į vakarus, pamažu ir didingai slenkantį oru. Žiūri ir mano draugas ir jis turi laimę matyti nelauktą viziją... Staiga rutulys su savo stebuklinga šviesa prapuola iš mano akių, bet netoli manęs dešimtis metų mergaitė džiaugsmingai šaukia:

— Aš vis dar matau, aš vis dar matau! Dabar leidžiasi žemyn! —

— Ką jūs manote apie šitą rutulį? — klausiu savo draugą.

— Aš tikiu, kad tai Švenč. Mergelė, — neabejodamas atsako... Toks pats buvo ir mano įsitikinimas. Vaikai matė Dievo Motiną, mums gi buvo suteikta malonė pamatyti Ją atvežusias vežėčias. —

Tuo metu apie medį pasirodė lengvas, šviesus debesėlis ir — o, stebuklas! — iš giedro dangaus pradėjo birti baltų žiedų lietus, kuris, nepasiekęs žemės pranyko.

Šis stebuklas ir vėliau kelis kartus pasikartojo Fatimoje. Jis buvo matytas ir patvirtintas ne tik maldininkų, bet ir paties Leiros Vyskupo, kuris jį matė savo akimis.

Žmonės, kurie buvo arčiau medžio, išgirdo, kaip Liucija pradėjo kalbėti Nematomajai. Kai kurie arčiau buvę liudija, kad jie girdėjo ir Apsireiškusios kuždėsį.

PAMALDOS

NOTTINGHAM — vasario 14 d., 12,15 v.
ROCHDALE — vasario 21 d., 11 v.

K. BARENAS (Tęsinys.)

PUSBERNIS IR PUSMERGE

— Pa-pa-pakelk, — truputį užsikirsdamas sušnibždėjo kunigas. Pakelk, Jule.

Jos nereikėjo raginti. Žiedą priplojusi prie grindų, ji sugriebė saujon, tik šitokiu iškilmingu metu neišdrįso greit pasikelti. Kai iš paaukštinimo prie jos priėjo Vienkartis, ištiesęs ranką per tvorelės viršų, Julė pakėlė kumštį. Tik išgirdusi juokiantis atlenkė pirštus.

— Ačiū, — imdamas iš saujos tarė Vienkartis, tyliai, kad nepažeistų bažnyčios rimties, ir nusišypsojo.

Taip netikėtai ir dar bažnyčioje užklupta Vienkarčio šypsenos, Julė išsigandusi žvilterėjo į altorių, lyg prašydama pagalbos, bet atsakė taip pat linksmesniu veidu, kuris, niekada nepratintas juoktis ir šypsotis, net ir šiai linksmumo žymelei išspausti neišsivertė be didžiulių pastangų, kaustomų kažkokios baimės, ir net tuomet neišnyko rūstumas, metų metais rodytas ir stiprintas.

Iš bažnyčios vestuvininkus išlydėjo vargonai, o prie kampinių šventoriaus vartelių pasitiko orkestras ir per rinkelę, toliau gatve tramta tramta nutramtatramtino iki kooperatyvo, kol visi balti angeliukai su rūtų vainikėliais, su jau apvytusių gėlių glėbiais ir kol nelanksčios vyriškos figūros dingo už durų.

Susigrūdo čia ir daugiau minios, lydėjusios orkestrą, ir viduj kilo klegėjimas. Vestuvininkai pirko saldainius ir papirosus. Ant grindų margavo vis daugiau saldainių popierėlių. Merginos čiulpė šaltmėtines, pirštukais krapštė nuo dantų tąsiąsias, žaidė ilgosiomis, kur margos įvijos juostelės tenkino akis. Kažkuriam baltam angeliukui iškrito iš burnos drėgna šaltmėtinė ir apmurzino baltąjį drabužėlį; muilu kvepiančios nosinės visu būriu supuolė valyti, ir visu pasieniu nuklegėjo juokas.

— Mandagus labai, — išgirdo Vienkartis paskutinius Julės žodžius Aleksiukui, pirkusiam papirosus.

Važiuojant namo buvo riksmo ir klyksmo ir klegėjimo. Į pavakarius pasukusi saulė taip žiauriai nebešutino, o įspūdžiai nebetilpo — veržėsi ir gyvom šnekom ir šūktelėjimais. Jei pritrūkdavo žodžių, mojavo ir šmaikštavo ilgaisiais saldainiais, o kai tie perlūždavo, o kai atsivyniodavo ilgieji spalvoti popierėliai, būdavo proga klyktelėti. Seniai, nedalyvaudami šitose linksmybėse, nors šypsojosi. Tik vieni du jaunavedžiai tylėjo, tartum kiti, viską užmiršę, važiuotų iš įspūdingos šventės, o jie vieni visoje vilkstinėje kažką užkasę Pavandenės kalniuko žvyre.

— Ar pavargai? — paklausė Vienkartis žmoną, kai vilkstinė pravažiavo dvarą ir išsierzino su šunimis.

Apsiblaususi Emilė kryptelėjo galvą ir net nepravėrė stipriai sučiauptų lūpų. Ties Kniziaus ganyklomis, kai visi tekalbėjo apie bulių ir dairėsi, už kurio krūmo jis užlindęs, Emilės žvilgsnis buvo įremtas į kelią. Kieme, sutikta svečių, ji šypsojosi, santūriai dėkojo už linkėjimus ir kartu su visais atsisėdo už stalo, bet netrukus, kai svečiai pradėjo stiprintis, išsmuko pro duris ir dingo.

Pamatęs, kad svečiai ima jau ne tik dairytis šeimininkės, bet ir klausti, kur ji išnyko, vieni norėdami už jos sveikatą išgerti, o kiti šiaip sau, dėl to, kad šeimininkė turi būti ir sėdėti, atsikėlė ir Vienkartis. Pastovėjo priemenės tarpduryje, pasidairė kieme ir per gatvę nužingsniavo į kluono pusę. Kampe, po medžiais, bliovė veršiukas, o arčiau, gale klojimo ir šone, arčiau gatvės, pririšti prie vežimų, arkliai kramsnojo dobilus ir šieną.

Vienkarčiui dingtelėjo mintis pažiūrėti klojime. Jis neatsimena, ar Aleksiukas liko seklyčioje. Šitas Aleksiukas iš tiesų tikras Aleksiukas su savo tais juodais pūkais panosėje. Gindamasis tos minties, klojime ūktelėjo ir įsiklausė. Lyg ir sučežėjo šiauduose. Dar pasiklausęs palipėjo — nieko.

Jis, šiuose namuose dar svetimas žmogus, tik nuošalės ir pašalės apžiūrėjęs išdrįso įeiti gryčion. Čia neradęs žmonos, nedrąsiai sužiūro į klėties duris: argi ten, vėl ten?

— Ar neradai? — dėdė Kazimieras šalia jo.

— Ne.

— Nerandi?

— Kaip į ugnį. Nerandu.

— Ar ten žiūrėjai? — rodo pirštu į klėties duris.

— Pažiūrėk, pažūrėk, — jau čia ir Aukštikalnis patarinėja. — Aš tamstai pasakysiu: mano senė, būdavo, kol jauna, tai įlįs kur nors, ir neprisišauksi. Saugok, Dieve, alaus per viršų nugersiu, tai senės...

Tiek ir begirdėjo Aukštikalnio žodžių: tik kai per viršų nugers. O Emilė kniūbsojo taip pat, kaip ir rytą — kniūbsojo, kūkčiojo ir trūkčiojo. Uždėjo jai rankas ant pečių.

— Kas gi dabar? Pasakyk, kas dabar atsitiko? — klausė lyg pavargęs. — Kas?

— Jėzau, Jėzau, — klūstelėjusi vėl nuknabino galvą. — Koks baisus mano gyvenimas! Koks baisus, baisus gyvenimas... Kiek aš kenčiu, tai niekas nežino, kiek aš kenčiu.

Ji tiesiog dreba visu kūnu, o žodžius išrėkia šnabždančiu šauksmu. Ji nuvargusi, ir tas šauksmas banguoja: vienus žodžius vos pagauna ausis, o kitį — rodos, būgneliai plyš nuo jų stiprumo.

— Ar daktaro važiuoti?

— Neliesk! Fui, juoksis dar, begėdis tas! Tau reikia daktaro, tau, tau! Jėzau, vienas buvo toks, ir kitas toks... Kur man dingti, kada pasibaigs tos kančios? Jėzau, Jėzau... Susmylėk ant manęs, nelaimingos moteriškės...

Užgriaustas Vienkartis tyli, nenusimanydamas, ką daryti. O ji teberauda.

— Sakyk, kas tau ta Adelė? Kas Adelė, kas ji tau? — pabuvusi išrėkia ji. — Adelė, velniukas, Adelė?!

— Niekas, — atsako jis. — Visiškai niekas.

— O kas pralenkė nuo Gervydų lauko? Kas? Ar Adelė, ar velniukas?

— Aleksiuką pralenkė, ne mane.

— Aleksiuką pralenkė! — mėgdžioja. — O Julei žiedą kas numetė! Kas numetė, sakyk? Ar Aleksiukas numetė? — ji susierzinusi ir kakta sušeria į stalą. — Julei žiedą kas numetė, sakyk, kas?

— Kunigui iškrito, — atsigauna Vienkartis ir bando šypsotis. — Ar nematei?

Staiga ji pakelia galvą ir žiūri į vyrą.

— Kunigui?

— Kunigui, Emile, — ir tiesia rankas.— Kam be reikalo graužtis? Ir bažnyčioj taip gražu buvo — žmonės ilgai atsimins Vienkarčių vestuves. Viskas buvo gražu.

Akyse nebematyti ašarų. Ji nusikankinusi ir pavargusi. Dar vis užsirėmusi ant stalo, bet nebeverkia.

— Eikim, Emile, žmonės laukia, — kalbina Vienkartis. — Jau seniai pasigedo, o aš dar ir kitur apsidairiau, kol čia įėjau.

— Ar buvai gryčioj? — susidomi ji.

— Buvau.

— Ar Verutė yra?

— Yra.

Vienkartienė, jau rodos, pakilusi iš suglebimo, dabar iš naujo sudrimba kaip maišas ir įsikniaupia. Trūkčioja jos pečiai.

— Emile, Emile, laukia, — kalbina jis. — Svečiai vieni, o mes dingom.

— Tai tu kaltas! — prakiūra ji šaukti piktu ir prikimusiu balsu. — Tu iš pirmos dienos griauni gyvenimą. Tu šypsaisi Adelei, tu šypsaisi Julei, tu landžioji pas Verutę, net pas Verutę! Cha-cha-cha! Šlakuota merga, ir pas tą jau landžioji iš pirmos dienos! Beveik piemenė, ir mano vyras pirma nueina pas ją, ne pas mane! Gelbėkit, žmonės, vyrą gavau!

Ji kvatojasi, juokiasi, verkia, rauda, ir Vienkartį suima šiurpas. Ar toks bus visas gyvenimas? Ar jis turės tik maldauti ją? Greitu žingsniu jis pasuka įduris.

— Kur eini! Ar pas Verutę? — šaukia.

— Pas Verutę, — atsiliepia.

— Išeik, kad nebūtų tavo nė kojos! — šaukia ji iš tarpdurio. — Išeik iš mano namų.

Kieme buvusieji svečiai aptyla. Pro seklyčios langus išlenda daugiau galvų. Smalsios akys stebi ir iš tarpdurio. Prie Vienkartienės pripuola Aukštikalnis, paima už pečių ir nuveda atgal į klėtį.

— Martele, užteks. Eikim seklyčion, — pasodinęs ramina. — Užteks, martele, eikim. Dar nevalgei, eikim.

Iš Aukštikalnio globos ji išsiveržia ir kaip viesulas per kiemą nubėga gryčion.

— Laukan ir tu, Veronika, — tarpduryje šūkteli. — Pasiimk daiktus ir laukan.

(B. d.)

Tororo Masina

SOVIETŲ „POLITIKA"

Pradžioje aš naiviai tikėjau, kad tose konferencijose bus kas nors nutarta. Nežiūrint mano skeptiškų pažiūrų į Vakarus, aš tuojau įsitikinau, kad jie iš tikrųjų troško bendradarbiauti su mumis, sprendžiant pokario problemas. Jungtinių Tautų Organizacijos sukūrimas patvirtino jų troškimus sustiprinti pasaulio taiką. Išoriniai mes buvome suinteresuoti tais pačiais dalykais. Tačiau po pirmųjų Kontrolės Komisijos posėdžių bent man buvo aišku, kad bendra darbiauti su demokratiniais Vakarais Krem lius neturėjo nė mažiausio noro.

Aš pastebėjau, kad amerikiečių ir britų delegacijos savo nusistatymus galėjo keisti pačių derybų eigoje. Tačiau sovietų delegacija visuomet ateidavo ir išeidavo su iš anksto suformuluotais nusistatymais. Ją visuomet galėjo reprezentuoti paprastas laiškanešys. Klausimas, iškilęs diskusijų metu, niekuomet nebuvo sprendžiamas tą pačią dieną: naktį generolas turėjo telefonuoti į Maskvą, kad iš ten gautų įsakymus.

Net pirmojo susitikimo su sąjungininkais metu visi galėjo pastebėti didelį skirtumą tarp jų ir mūsų. Jie priėmė mus kaip nuoširdžius sąjungininkus ir karo ir taikos metu. Mes — iš kitos pusės — laikėme juos priešais, su kuriais konferavome tik taktiškais sumetimais. Ar sąjungininkai negalėjo to suprasti? Juo jie daugiau nesuprato, juo jiems buvo blogiau.

Ginčai dėl žodžio „policy" truko tris valandas. Kitų delegatų nariai pradėjo vis dažniau ir dažniau žvilgčioti į laikrodžius. Vakariečių pilvai pripratę prie punktualumo.

Pagaliau sesija buvo atidėta, ir mes išėjome kaip pergalėtojai. Iki sekančio susirinkimo mes laimėjome visą savaitę.

Tuo tarpu mūsų išmontuotojai be pertraukos ardė vokiečių įmones, ir — kas bebūtų tuose susirinkimuose nuspręsta — mes galėtume sąjungininkus sutikti su įvykusiu faktu.

VAIŠĖS PAS BRITUS

Kontrolės Komisija davė man pirmą progą asmeniškai susipažinti su mūsų vakarų sąjungininkais. Kartą po įprastų bevaisių ginčų Kontrolės Komisijoje britų delegacijos pirmininkas Sir Percy namus įžengiau su labai netikrais jausmais.

Visi svečiai savo skrybėles ir portfelius paliko prieangyje. Tarnaitė paėmė mano kepurę ir ištiesė ranką portfeliui. Aš nežinojau, ką daryti: turėjau generolo portfelį, kuriame buvo tik paskutiniojo posėdžio smulkmenos. Bet palikti jį be apsaugos prieangyje ant stalo, —būtų nusikaltimas prieš Sovietų valstybę. Tačiau imtis jį su savimi man atrodė lyg kvaila. Iš nemalonios padėties mane išgelbėjo gen. Šabalin. Jis tyliai pasakė:

— Eikite ir palaukite manęs mašinoje, majore.

Nusiraminęs, išėjau, įlipau į mašiną ir užsidegiau cigaretę. Po kelių minučių atėjo britų kapitonas ir vėl mane kvietė. Aš atsikalbinėjau, kad nesu alkanas, bet jis taip nustebęs žiūrėjo į mane, kad man beliko sektį paskui jį. Kai aš įėjau į prieangį, generolas šnaira pažvelgė į mane, bet nieko nesakė. Vėliau paaiškėjo, kad mūsų šeimininkas paprašė jį leidimo pasiųsti adjutantą, kuris mane pakviestų. Visai teisingai britai yra išgarsėję kaip taktiškiausi žmonės pasaulyje.

Porfelį atidaviau generolui. Iš visų idiotiškiausių galimybių ši atrodė saugiausia. Tegu jis pasijaučia esąs kvailys!

Stovėjau prie lango, išeinančio į parką, ir kalbėjausi su generolu Bader. Pagal generolo Šabalin draugišką pastabą, jis buvo vienas iš gudriausių tarptautinių žvalgų. Dabar aš turėjau garbės su šiuo žymiu žmogumi pasikalbėti.

Mes kalbėjomės anglų ir vokiečių kalbų mišiniu ir aš laikiausi saugiausios temos: kalbėjau apie nepaprastai karštą vasarą. Tuojau pat pastebėjau į mane atkreiptas gen. Šabalin akis. Tikriausia, jis baiminosi, kad brigadierius neužverbuotų manęs savo agentu.

Pietų metu gen. Šabalin su šeimininku kalbėjosi per vertėją ir protarpiais negalėjo susilaikyti, neprasijuokęs iš Sir Percy pokštų. Buvo nuoširdi vaišingumo nuotaika ir juo toliau tęsėsi pietūs, juo labiau generolas mažino savo bolševikinę šarvuotą užtvarą. Pagaliau jis nuėjo taip toli, kad pasiūlė tostą už šeimininką. Aš sėdėjau kitame stalo gale. Kai, suradęs progą, pakeldavau nuo lėkštės akis, susidurdavau su generolo Šabalin man siunčiamu dažnu, klausiamu žvilgsniu.

Pastebėjau, kad generolas ne tiek saugojo mane, kiek bandė įsitikinti, ar aš jo nesaugoju. Jis įtarė mane esant partijos akimis *ir ausimis ir saugojos į manęs! Juo žmo* gus augščiau kopia sovietų hierarchijoje, juo didesnė nuolaitinė baimė ir nepasitikėjimas jį persekioja. Sovietų pareigūnus tai visuomet persekioja.

RYTAI IR VAKARAI

Pačiomis pirmomis dienomis mes okupuotoje Vokietijoje naudojomės neribota laisve. Mes laisvai galėjome lankyti vakarinių sąjungininkų okupuotas zonas. Leisdamas sovietų piliečiams pamatyti Europą, Stalinas padarė vieną didžiausią klaidą: pamatę Vakarus, mes pasidarėme žymiai kritiškesni namų atžvilgiu. Visį sąjunginin kų karininkų klubai mums buvo atviri ir mes buvome laikomi mielais svečiais. Mes nustebome, kad sąjungininkai buvo daug geriau aprūpintį nei sovietų kariai ir naudojosi daug didesne asmenine laisve. Ypatingai mes pastebėjome, kad amerikiečiai kariai rūkė tokias pačias cigaretes kaip ir jų generolai. Raudonojoje Armijoje buvo išduodamos įvairių rūšių cigaretės, atsižvelgiant į užimamą laipsnį.

Taip pat ir Vokietija atidarė mūsų akis. Mus nustebino didelis skaičius švariai apsirengusių senų žmonių ir jiems rodoma pagarba ir mandagumas. Mes žinojome, kad senuosius reikia gerbti, bet pamiršome — kaip Sovietinė santvarka senus žmones pavertė našta ir pažiūrose į juos padarė tam tikrų pakeitimų.

Sovietų Sąjungoje senų žmonių pensijos yra mažos: žmogus gali gyventi tik tada, jei jis dirba arba jei jį vaikai išlaiko. Bet kas gali tikėtis išlaikymo iš vaikų, jei jie patys nieko neturi?

Nugalėtos Vokietijos karo invalidai gauna didesnį atlyginimą, negu laimėjusios Rusijos. Mes buvome nustebinti pasakiškai augštu vidutinio vakariečio gyvenimo standartu. Žodžiai, kuriuos ištarė sovietų kareivis, pirmą kartą pamatęs europiečio darbininko butą — „ar tu esi kapitalistas?"— liko mūsų priežodžiu.

Sovietų kareiviai vokiečius pradėjo gerbti ir net jiems pavydėti, bet vokiečių komunistus jie vadino sukčiais ir išmatomis. Bet kuris sovietų pilietis, kuris matė Europą, yra tvirtai įsitikinęs, kad komunistais gali tapti tik Maskvos apmokami išsigimėliai. Vokiečių Komunistų partijos pareigūnai, apsikaišę mašinas raudonom vėliavom, laks tė po Berlyną lyg gaisrininkų brigada, visai nepaisydami greičio nuostatų. Netgi sovietų kareivis, sutikęs tokį žmogų, laikė garbės pareiga ideologiniai perauklėti tokį išprotėjusį „draugą". Juo augštesnis buvo „draugo" laipsnis partijoje, juo didesnė buvo garbė sugrūsti jam į snukį jo radiatorių, kad „jis taip neskubėtų į komunizmą".

SOVIETŲ PLĖŠIKAVIMAS

1945 metų pabaigoje buvau paskirtas pramonės administracijos vadovaujančiu inžinieriumi. Vienas iš pagrindinių uždavinių buvo — užtikrinti reparacijų pristatymą, — darbas, nepaprastai apsunkintas nesukontroliuojamo faktoriaus — išmontuotojų.

Pradžioje išmontavimas buvo patikėtas specialiom kariuomenės grobio brigadoms. Keturių pajėgų Berlyno okupacija buvo dirbtinai atidėta mėnesiui, kai tuo metu tose zonose, kurios turėjo būti perduotos, šios brigados dirbo karštligiškai dieną ir naktį. Jie viską išmontavo iki pagrindų: tiesiog ikį išvietės vandens vamzdžių.

Sunkios pramonės sovietų zonoje kariuomenės brigados negalėjo atlikti pavestų uždavinių ir dėl to pradėjo veikti įvairios kitos išmontavimo grupės. Išmontavimas pasidarė siautėjimu. Kiekvienas Liaudies Komisariatas, net atskiros įmonės pradėjo siųs ti į Vokietiją savas išmontuotojų brigadas. Maskvos Valstybinė Lenino Biblioteka atsiuntė savo specialistus išmontuoti Goethe ir Schlilerį, o Dinamo Sporo Stadijonas atsiuntė skubiai savo futbolininkų komandą, kad surastų maudykles, tinkamas išmontuoti.

Vienas pagrindinis principas buvo — išsiųsti į Sovietų Sąjungą kaip galima didesnį tonažą, nepaisant, ar jis būtų vertingas, ar ne. Nebuvo nei planų, nei ribų. Maskva nustatinėjo tuzinus šito proceso užbaigimo datų, bet tik tam, kad kiekvieną datą vėl atidėtų.

Kai buvau užimtas savo problemomis, įvairios išmontavimo organizacijos buvo sujungtos į specialų Išmontavimo Komitetą, kuris kliudė mano administracijos uždaviniui — *ištraukti reparacijas. Rezultate ga*vosi tartum soclenktynės: dvį melžėjos atkakliai melžė vieną karvę! Mes norėjome, kad fabrikai dirbtų ir galėtų mokėti reparacijas; išmontuotojai norėjo viską išgabenti, neatsižvelgdamį rezultatus.

Šitoks interesų susikirtimas ypatingai buvo ryškus Zeiss optikos gamyboje Jenoje. Nuo pat pradžios Išmontavimo Komitetas norėjo, kad Zeiss įmonės būtų visiškai išmontuotos. Bet atsirado kliūčių. Pati įmonė buvo palyginti nedaug verta. Tikrą jos vertė buvo ekspertuose, pradedant paprastais darbininkais, kaip šlifuotojai, kurių patyrimai buvo perduodami iš kartos į kartą. Taigi, pirmoji išmontavimo banga pasirodė esanti nenaudinga; ne tik išmontuoti įrengimai, perkelti į Sov. Sąjungą, nešė nuostolius, bet Jenoje pasilikusios įmonės sugebėjo ir toliau pagaminti tikrus Zeiss gaminius, nepaisant išmontavimo dydžio.

Kai šį gamyba pradėjo vaidinti svarbų vaidmenį reparacijų planuose, generolas, atsakingas už pirmąjį išmontavimą, pradėjo reikalauti antrosios bangos. Žinoma, sovietų pareigūnai, surišti su reparacijomis, pasipriešino ir kilo karšti ginčai. Maskva, išstudijavusi abiejų pusių pranešimus, įsakė daugelį patyrusių vokiečių specialistų atitraukti iš Zeiss įmonių ir ištremti optikos darbams į Sov. Sąjungą.

Kitaip tariant, turėjo būti išmontuoti Zeiss specialistai. Kai tik tai buvo padaryta, Zeiss gamyba tučtuojau nusmuko.

SOVIETŲ PRAMONĖ

Giliau apžvelgus, atrodanti neplaninga Vokietijos ekonomija buvo griežtas ir sudėtingas mechanizmas. Ji davė labai įdomių žinių sovietų ekspertui. Priešingai sovietų pramonės sutvarkymui, vokiečių pramonė stipriai remiasi bendradarbiavimu su gimininga mis pramonės šakomis. Sovietų *Sąjungoje ekonominės galimybės yra pa*aukojamos siekiant autonomijos paskirose įmonėse ir fabrikuose, o gamyba sprendžiama pagal karinius strateginius faktorius.

Kapitalistinės ekonomijos gamyba turi bent pati apsimokėti. Bet kurio verslo struk tūra remiasi griežtomis ekonominėmis kalkuliacijomis. Sovietų ekonomijoje — absurdas pagal Vakarų standartą — daugelis pramonės įmonių dirba su nuostoliais. Jos *tai išlygina primokėjimais, kuriuos moka* lengvoji pramonė, keldama kainas už kasdienines prekes, ir sukolektyvintas žemės ūkis.

Kremliaus pirmasis žingsnis, sovietinant vokiečių ekonomiją, buvo iš smulkiųjų vers lininkų ir pramoninin kų atimti jų ekonominį pagrindą. Mažos įmonės, malūnai, pataisymo krautuvės ir kita buvo atimtos iš privačių rankų ir pavestos vietinėms vokiečių įstaigoms kaip socialinės artelės. Šis „pažangos" žingsnis sovietams krovė politinį kapitalą ir nieko nekainavo, kadangi, pagal naująjį ekonomijos planą, daugelis šių mažų įmonių buvo pažymėtos kaip „nenaudingos" ir paskirtos, kaip bebūtų, sunaikinimui. Tuo tarpu visas Vokietijos ekonominis gyvenimas buvo pervestas į vokiečių „vietos įstaigų" kontrolę, kurios tuo pačiu buvo sovietų žinioje.

(Bus daugiau)

DAR NEVELU

Vliką sudaro 10 partijų — ar žinai kurios? Kaip ir kokiose sąlygose įsikūrė Vlikas? Kaip atsirado Diplomatijos Šefo titulas? Kur veikia Lietuvos pripažinti diplomatiniai atstovai? Ar dar atsimeni, kokie yra didžiausi Lietuvos miškai, kiek ji gyventojų turi, Lietuvos žerai, miškai upės ir gyventojų sudėtis. Ar neprisireikia kartais kokių adresų, informacijų, žinių?

Atsakymą į visus tuos klausimus rasi įsigiję „Kišenini Europos Lietuvio Kalendorių 1954 m." Mažo formato ir gražiai įrištas jis yra nepamainomas kiekvieno lietuvio palydovas. Be daugybės reikalingiausių informacijų ir adresų kalendoriuje rasi kalendorių su lietuviškais vardais, vietą užrašams kiekvienai dienai, praėjusių ir ateinan čių metų sutrauktus kalendorius, vietą adresams bei kitiems dalykams užsirašyti. Kalendoriuj yra aprašyti visų Europos valstybių lietuviai; Anglija, Škotija, Belgija, Olan dija, Vokietija, Prancūzija, Italija, Šveicarija, Danija ir Švedija. Netrūksta informacijų ir apie mūsų svarbiausias įstaigas, kaip Šv. Kazimiero Kolegiją Romoje, Maž. Lietuvos Tarybą, Evangelikų bažnyčią ir k. Taipgi apie D. Britanijos senąją ir naująją išeiviją, jų organizacijas ir klubus. Plačiai aprašyti Lietuvos užsienio pasai, kam jie reikalingi ir kur juos įsigyti.

„Kišenini Europos Lietuvio Kalendorių" išleido „Bendrija" ir jis kainuoja 5 šil. Užsakymus siųsti: „Bendrija", 43, Holland Park, London, W. 11. Įsigiję nesigailėsi. Turėsi gerą draugą per visus metus.

NAUJIENA SKAITYTOJAMS!

Visai nauju stiliumi, tautiniai patriotiniu turiniu ir lengvai bei maloniai skaitomas, iš Čikagos predėjo eiti lietuvių vienijimo ir laisvos Lietuvos atstatymo minties anti-komunistinis kovotojiškas laikraštis

„LAISVOJI LIETUVA"

Ją palankiai įvertino kiti laikraščiai ir ja džiaugiasi skaitytojai. Ji yra ir nebrangus lietuvių savaitraštis. Anglijoje metams kaštuoja tik 30 šilingų.

Kas jos dar nematė, — teparašo laišką atstovybei, o vienas nr. susipažinti, bus pasiųstas veltui. Atstovybė tikisi, kad kiekvienas lietuvis, pamatęs „Laisvąją Lietuvą", tikrai ją pamils. Prašoma užsiprenumeruoti neatidėliojant.

„LL" atstovybės Anglijoje adresas: K. Jonelynas, The Chace Industrial Hostel, Coventry, Warwickshire.

Pabandykite užsisakyti bendruomeninį, laisvą nuo bet kurios partijos, savaitraštį

NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ

kuri duoda labai daug visokios informacijos iš visų gyvenimo sričių — technikos, mokslo, meno, politikos, tikybu, darbo, socialinės srities, visokių išradimų, atradimų ir naujausių sumanymų bei pastangų, kokias tiktai įstengia žmogaus protas ir valia. „Nepriklausomoje Lietuvoje" jūs rasite visa, kas tiktai jus gali dominti.

Kaina: Metams Kanadoje 5 dol., Amerikoje 5,50, visur kitur — 6.00. Metinę prenumeratą galima mokėti ir dalimis.

Adresas: Nepriklausoma Lietuva, 7722 George St., Ville Lasalle, Montreal, P. Q., Canada.

PASTABA: Netrukus po Naujų Metų bus spausdinamas tik ką iš Lietuvos atbėgusio „NL" red. pažįstamo pasipasakomas apie dabartinę Lietuvą — platus ir išsamus.

DĖMESIO: Anglijos lietuviai, norį gauti „Nepr. Lietuvą", gali tai padaryti pasikeisdami prenumeratomis su Kanados lietuviais. Kanadoje pagelbiančiu yra Anglijoj „N. Lietuvą" atstovauja **D. Daunoraitė**, 49 Thornton Av. London W. 4.

LIETUVIŲ NAMŲ AKCINĖS BENDROVĖS APYSKAITA

31. 10. 53.

LIETUVIŲ NAMŲ AKC. B-VĖS 1953 FINANSINIŲ METŲ APYSKAITA

L. N. B-vės finansiniai metai pasigaigė spalio 31 d., 1953 m.

Žemiau yra duodama tų metų B-vės veiklos apyskaita, sudaryta ne buhalterišku, bet labai supras.intu, daugiau ne specialis.ams suprantamu būdu. Apyskaitoje matyti B-vės pelnas, turtas ir k.

NAMAI. BARAS IR VIRTUVĖ

31. 10. 52.			31. 10. 53.
5.962		Pajamos	5.581
1.636		Pajamos iš kambarių nuomos	1.649
20		Kitos pajamos	5
7.618		Viso pajamų	7.235
		Išlaidos:	
4.301		Užmokėta už prekes	3.934
235		Savivaldybės ir k. mokesčiai	249
300		Šviesa ir kuras	311
148		Švara ir k.	143
271		Remontas	181
5.255			4.818
		Administracinės išlaidos:	
1.292		Atlyginimas tarnautojams	1.385
70		Raštinės išlaidos ir k.	71
9		Banko mokesčiai	7
99		Knygvedybos, sekretoriaus ir įkainuotojų išlaidos	172
36		Klubo išlaidos	—
99		Baldų ir indų amortizacija	128
1.605			1.763
6.860			6.581
£ 758		PELNAS	£ 654

NIDOS SPAUSTUVĖ

2.507		Pajamos už darbą	4.635
		Išlaidos:	
369		Popieris ir spaustuvės reikmenys	682
908		Knygų rišimas ir rinkimas kitur	802
—		Pradėtas darbas 1. 11. 52 (įskaitytas 1952 metų balanse)	353
1.352		Atlyginimas tarnautojams	1.860
228		Nuoma ir saviv. mokesčiai	277
77		Šviesa ir kuras	124
—		Mašinų pastatymas ir taisymas	262
137		Švara, telefonas ir k.	28
60		Mašinų amortizacija	146
3.131			4.534
624		Nuostolis (1952 m.)	
		Pelnas 1953 m.	£ 101
£ 134		Namų, Baro, Virtuvės ir Spaustuvės Pelnas kartu	£ 755
41		Grąžinti valst. mokesčiai	—
175			755
		Išlaidos (bendros namams ir spaustuvei):	
197		Namų paskolos atmokėjimas	195
—		Direktorių atlyginimas	—
35		Reprezentacijos ir kelionės išlaidos	—
53		Revizorių atlyginimas	53
—		Valst. mokesčiai	18
8		Advokatų išlaidos	—
293			266
£ 118		B-vės nuostolis 1952 m.	
		Bendrovės Pelnas 1953 m.	£ 489
280		ATIMTI: praėjusių metų nuostolį	398
£ 398		Nuostolis 31. 10. 52	
		Gryno pelno lieka	£ 91

PASTABA: Kad davus tikslesnį L.N. B-vės verslo vaizdą, reikia priimti dėmesin L. N. B-vės paramą DBLS-gai. Ta parama apyskaitoje yra visai nepažymėta. Todėl prie 1953 finansinių metų pelno, kuris buvo ..... £ 489 reikia dar pridėti:

Nemokamai patalpos S-gai nuo kovo mėn.	140
„E. L." spausdinimas 6 sv. pigiau	300
Pridėta už įvairius DBLS parengimus ir patarnavimus	70
Viso parama DBLS-gai per 1953 metus	510
L. N. B-vės pelnas būtų	£ 999

LIETUVIŲ NAMŲ AKCINĖS BENDROVĖS BALANSAS

31. 10. 53.

AKTYVAS					
7.266		Kapitalas (surinkta pinigų už akcijas)			7.297
398 (nuostolis)		Bendrovės pelnas			91
6.868					7.388
		Paskolos:			
3.830		Namų (ilgalaikė)			3.698
					11.086
700		Trumpalaikės paskolos			900
4.530					
1.168		Neapmokėtos sąskaitos			1.985
12.566					£ 13.971
PASYVAS			Kaina	Amortizac.	
8.308		Namai	8.308		8.308
1.238		Baldai ir k.	1.416	252	1.164
61		Radiograma, telev., dulkių siurblys ir k.	211	54	157
1.022		Spaustuvės mašinos	1.777	206	1.571
10.629			11.712	512	11.200
400		B-vės steigimo išlaidos			400
		Kitas B-vės turtas:			
249		Maisto ir gėrimų sandėlis		207	
333		Indai, patalynė ir k.		239	
564		Spaustuvės popieris, knygų ir dažų atsargos		830	
177		Skolininkai		808	
57		Grąžinti valst. mokesčiai		—	
157		Pinigai banke ir kasoje		287	2.371
12.566					13.971

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

PRANEŠIMAS SKAITYTOJAMS

Dėl finansinių sunkumų „Europos Lietuvis" *nuo sekančio numerio bus leidžiamas* 4 puslapių apimties. Laikraštis bus vėl padidintas, kai tik padaugės prenumeratorių.

Leidėjai

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Vasario 16 d., antradienį, 8 val. vakare, Lietuvių Namuose, 43 Holland Park salėje ruošiamas tos dienos šventės minėjimas. Londoniečiai tą dieną prašomi dalyvauti minėjime.

L. N. AKCININKŲ SUSIRINKIMAS

Lietuvių Namų Akc. B-vės metinis akcininkų susirinkimas įvyks šeštadienį, vasario 20 d., 3 val. p. p. Lietuvių Namuose, 43, Holland Park, London, W. 11.

TARYBOS POSĖDIS

Vasario 21 d., 11 val. ryte, įvyksta DBLS Tarybos posėdis. Tos pat dienos 3 val. įvyksta D. Britanijos Lietuvių Bendruomenės metinis Tarybos suvažiavimas.

Bendruomenei priklauso visos didžiosios lietuvių organizacijos D. Britanijoje. Viso 12. Šalia DBLS, kur susispietė daugumoje nauji ateiviai, Bendruomenei priklauso lietuvių draugijos, veikiančios čia jau per 40 metų.

SPAUDOS BALIAUS, ĮVYKUSIO 1954 M. SAUSIO 30 D., APYSKAITA

Iš suruošto Spaudos Baliaus „Europos Lietuvis" turėjo gryno pelno 57 svarus 3 šil. ir 7 1/2 peno. Pajamas sudarė: įėjimo aukos 24 sv. 19 šil.; loterijos — 17 sv. 6 šil. ir 6 d.; „oro paštas" — 19 šil. ir 3 d.; bufetas ir kavinė — 42 sv. 12 šil. ir 2 d.; p. Kudlos auka baliaus proga — 1 sv., ir *kitų smulkių pajamų 15 šil.* ir 4 d., ir už gėrimus iš Lietuvių Namų gauta 30 svarų. Viso 117 svarų 12 šil. ir 3 d.

Balių ruošiant išlaidų padaryta: stalų ir kėdžių suvežimas — 1 sv. ir 5 šil.; orkestras — 6 svarai, maisto produktams — 32 sv. 2 šil. ir 3 d., kambarių dekoravimas, kavinės įrengimas, mikrofono nuoma ir įrengimas ir kitų smulkių išlaidų — 17 sv. 7 šil. ir 9 1/2 d.; maisto pagaminimas ir indų plovimas — 3 sv *13 šil. ir 7 d.* Viso išlaidų padaryta 60 sv. 8 šil. ir 7 1/2 d.

Be to daiktais spaudos baliaus proga „Europos Lietuvio" Redakcijai paaukavo: p. A. Makauskas — bufetą — 19 svarų vertės, p. P. Varkala — staliuką — 3 sv. 10 šil. vertės, p. P. Bulaitis — kostiumui medžiagą — 8 sv. vertės ir p. Jokubaitis — stalo lempą — 2 sv. ir 10 šil. vertės. Viso už 33 svarus.

BALIAUS LOTERIJAI AUKAVO

Lietuvos Pasiuntinybės Patarėjas p. Balickas cigarečių ir gėrimų, Pasiuntinybės šeimininkė — K. Noreikaitė labai gražų ir didelį tortą, Liūdžių krautuvė — gėrimų, cigarečių, maisto produktų, o Coventriečiai atsivežė „fabrikų kaminus" — kelioliką įvairaus dydžio gėrimų buteliukų.

Šios aukos atnešė „Europos Lietuviui" gryno pelno 17 svarų 6 šil. ir 6 d.

Visiems aukotojams „Europos Lietuvio" Redakcija taria nuoširdžią padėką.

MALONIEMS BALIAUS TALKININKAMS

Gerbiami spaudos baliaus talkininkai, bet kuriuo būdu prisidėję prie baliaus paruošimo ir taip pat baliaus metu talkininkavę, maloniai kviečiami atvykti į Lietuvių Namus sekmadienį, vasario 7 d., 6 val. vakare.

„E. L." Redaktorius.

PRAŠOME GRĄŽINTI

Spaudos baliaus vakarą vienai viešniai dingo raudonos spalvos vertingas apsiaustėlis, pritakytas prie vakarinės suknelės, kurį ji buvo palikusi eidama šokti. Radusį maloniai prašome grąžinti į Lietuvių Namus. Atnešusiam bus išmokėta radybos — natūra.

PALIKTA

Lietuvių Namuose rasta juodos spalvos portfelis. Prašome atsišaukti.

IŠVYKO AMERIKON

Spaudos baliaus proga atsisveikinęs su draugais ir su Londonu, vasario 2 d. Amerikon *išvyko ilgametis mūsų laikraščio* skaitytojas Bronius Grebliauskas, dirbęs Škotijos tekstilės fabrikuose. Br. Grebliauskas išplaukė Queen Mary laivu. Apsistosiąs pas gimines Cicero mieste. Sekmės *naujame krašte.*

ATITAISYMAS

„Europos Lietuvio" Nr. 48 „Aukos Gimnazijai" paskelbta, kad Northamptono skyrius *Gimnazijai aukojo 17 šil. ir 6d., turėjo* būti 2 svarai, 17 šil. ir 6 d.

ATSIPRAŠOME

Coventrietį p. Adomą Daučanską, *prisiuntusį skelbimą, nuoširdžiai atsiprašome* už pavėluotą skelbimo atspausdinimą.

MĮSLĖS — KODĖL VIENAME KAMBARYJE NEGALI GYVENTOJAS UŽMIGTI ATSAKYMAS

Sausio 30 d., šeštadienį, Spaudos Baliaus svečiams susirinkus į salę, DBLS Centro Valdybos vice-pirmininkas kun. Kazlauskas atplėšė užantspauduotą voką, kuriame buvo š. m. sausio 4 d. įdėtas „Europos Lietuvio" redakcijos duotos mįslės atsakymas. Prieš paskelbiant atsakymą, buvo paskaityti skaitytojų prisiųsti sprendimai, kurie gauti tarp sausio 27 d. ir sausio 30 d.

Teisingasis atsakymas, kaip jau dabar *daug kas gali atspėti, lietė spaudos balių.* Jis skamba šitaip: „NEUŽMIEGA TAS, KURIS ILGAS NAKTIS NEGALĖJO APSISPRĘSTI ATVYKTI Į ŠĮ „EUROPOS LIETUVIO" BALIŲ".

Iš visų gautų atsakymų tik du paminėjo spaudos balių. Štai jie: „Nemiega vyriausia Spaudos Baliaus galva" — J. Kalibatienė. Antras, prisiųstas iš rytų Londono be parašo. „Rytų londonietė negalinti užmigti, *nes Spaudos Balius čia pat, o ji dar pinigų baliaus suknelei neturinti".*

Redakcija yra tos nuomonės, kad artimiausias mįslės sprendimas yra „rytų londonietės". Jei ji atsilieps, Redakcija nutarusi *duoti dalį skirtos premijos knygų pavidale.*

Antrąją premiją Redakcija paskyrė gražiausiam atsakymui, kurį prisiuntė p. A. Adomienė ir Staffordo. Jis skamba šitaip:

„Man galimybė laimėti maža,
Bet ar nemiega ten tik mama!

P. A. Adomienei Redakcija paskyrė J. Čižiūno knygą „Tautinis Auklėjimas šeimoje" dovanų.

Visiems, dalyvavusiems šiame konkurse Redakcija dėkoja ir prašo ateityje panašiose žaidynėse dalyvauti.

„Europos Lietuvio" Redakcija

PADĖKA

Centro Valdyba su malonumu konstatuoja, kad paskutinis Spaudos Balius Lietuvių Namuose, įvykęs sausio 30 d., buvo geriausiai suoranizuotas parengimas, kuris bet kada yra buvęs toje vietoje. Nuopelnas ir padėka pirmoje eilėje priklauso „E. L." Redaktoriui B. Daunorui, kuris su atsidėjimu ir sumanumu šį parengimą taip vykusiai suorganizavo.

Spaudos balius buvo gyvai ir aktyviai lietuvių veikėjų ir visuomenės paremtas, kas padidino baliaus pasisekimą.

Centro Valdyba nuoširdžiai dėkoja visiems, prisidėjusiems prie baliaus surengimo, ypač dėkoja ponioms Balickienei ir Liūdžiuvienei už baliaus globojimą, poniai Valterienei už meninės dalies atlikimą, p. p. Makauskui, Balickui, Bulaičiui, Varkalai, p-lei K. Noreikaitei, Liūdžių krautuvei, Coventrio skyriui už tokias gražias ir vertingas dovanas „E. Lietuvio" Redakcijai ir baliaus loterijai, Lietuvių Namų b-vės direkcijai už viso vakaro baro pelno paskyrimą „E. Lietuviui" ir visų namų patalpų davimą nemokamai. Dėkoja darbu prisidėjusiems: Ant. Briedžiui, Sauliūnui, Zdanavičiui, Alkimavičiui, Coventrio skyr. p-kui Jonui Kazlauskui, p-niai Daunorienei, Dainorai ir Ritai Daunoraitėms, D. Dulskytei, O. Petkevičiūtei, Bulaitytei, Bosikiui, Makūnui ir visiems kitiems talkininkams.

Malonu buvo matyti lietuvius iš tolimų kolonijų: Wolverhamtono, Cannocko, Coventry, Birminghamo, Bradfordo ir gausų skaičių londoniečių, atsilankiusių į šį balių.

DBLS Centro Valdyba

P-lę Gražiną Lauciūtę ir p. Joną Stankūną, sukūrusius jauną lietuvišką šeimą, nuoširdžiai sveikina

A. Daučanskas

CORBY

DĖMESIO!

Vasario 20 d., 5 v. p. p. Corby, Samuel Lloyd County Schols Hall patalpose, Rockingham Rd., Corby Skyrius ruošia 16-sios Vasario iškilmingą minėjimą.

Paskaitą skaitys A. Pužauskas. Meninę dalį atliks Londono Vaidila, vaidindami Daukanto „Girios paukščiai".

Šokiams gros svetys iš Londono.

Maloniai kviečiami tautiečiai iš apylinkių atsilankyti į šį minėjimą ir lietuviškoje aplinkoje praleisti kelias valandas.

Rengėjai

DERBY

Š. m. vasario mėn. 13 d., 5 val. vakaro, didžiojoj YMCA Hall St. Peter's Churchyard, miesto centre, DBLS Derby skyrius *ruošia Vasario 16-tos d. minėjimą,* į kurį kviečiami apylinkės skyriai ir vietos lietuviai skaitlingai dalyvauti. Paskaitą skaitys K. Vaitkevičius. Meninę dalį atliks Nottinghamo vyrų oktetas, vadovaujamas A. *Maldučio, K. Venckus pagros akordeonu* keletą kūrinėlių, deklamuos p. Vainorytė.

Po meninės dalies bus šokiai. Be to, rengėjai ruošia tradicinę Derby skyriaus loteriją, kurioje bus galima laimėti labai vertingų dalykų.

Skyriaus Valdyba

VOKIETIJA

NORI PADĖTI UŽSIENIEČIAMS JŪREIVIAMS

Talkininkaujant UN Augštajam Komisarui LWF rūpinasi surinkti žinias apie be darbius užsieniečius jūreivius. Bus ieškoma būdu jiems padėti. Jūreiviai lietuviai *prašomi duoti žinių Vokietijos Krašto Valdybai,* nurodant vardą, pavardę, gimimo dieną ir vietą, tikybą, darbo sąlygas (jei dirba), kaip ilgai ir kokiuose laivuose (karo ar prekybos) tarnavęs, šeimos sudėtį, sveikatos stovį ir dabartinį antrašą.

PALENGVINIMAI BENDRUOMENĖS PAREIGŪNAMS

Bendruomenės pareigūnai, valdybų ar šalpos komisijų nariai, būdami bedarbiai, UN Augštojo Komisaro rūpesčiu, gali prašyti savo darbo biržas (Arbeitsamt) atleisti juos arba sumažinti jiems meldavimosi prievolę, kadangi jie sugaišta laiką savo bendruomenės reikalais. Apie atleidimą kiekvienu atveju sprendžia vietinė darbo įstaiga.

SKAUTŲ TALKA GIMNAZIJOS NAMAMS

JAV ypatingai veikliai remia Gimnazijos Namų vajų skautai ir skautės. Skaučių Seserijos „Gabijos" Tuntas Detroite, vadovaujamas sktn. Kodatienės, sutelkė Gimnazijos Namams jau antrą 250 dol. auką, kurią sudaro Tautos Himno minėjimo vakaras, atliktas talkininkaujant „Baltijos" Vietininkijos skautams ir pavienios aukos. Tunto įnašas jau siekia 500 dol.

KALĖDŲ EGLUTĖ SCHWEINFURTE

Schweinfurto apylinkės valdybos pastangomis Kalėdų eglutė buvo suruošta per Tris Karalius Kolpingshaus'e.

Nors išsimėtę plačiai po miestą ir apylinkę, kartais 25 km ir daugiau atstumo, lietuviai visdėlto gausiai susirinko prie lietuviškos eglutės, su mūsų jaunaja karta priešakyje. Kartu dalyvavo kapelionas kun. Steigvila.

Kalėų eglutės proga 10 val. Teresenheimo koplyčioje atlaikytos pamaldos, o po pamaldų visi susirinko prie Kalėdų eglutės. Susirinkusius pasveikino Šalpos Komisijos pirmininkas p. Steponaitis. Kalėdų eglutės progai pritaikintą kalbą pasakė kun. Steigvila, o toliau ėjo mažųjų trumpa programėlė.

Atvyko Kalėdų senelis, lyg iš Amerikos, su kalėdiniu Balfo maišu, o vaikai, jo paprašyti, pasirodė su eilėraščiais ir dainomis. Kalėdų senelis išdalino dovanas ir pakietėlius, o su jais mažieji sėdo prie stalų, kur juos vaišino kakao, o didžiuosius kavutė, visiems užsikandant kalėdiniu pyragu.

Tiek. dideli, tiek maži, visi lietuviškoje nuotaikoje šnekučiavosi ir visiems, o ypač mūsų jaunajai kartai, lietuviška eglutė atrodė labai įdomi.

Tėvynėje vargstantieji broliai ir sesės buvo pagerbti tylos minute, o eglutė baigta Tautos Himnu.

JIEŠKOMA MOTINA

VRK jieško jo globojamai Renatai Budzinaitei, gim. 1941. 8. 13 d. Klaipėdoje, motinos Bronislavos Budzinaitės, gyvenusios Klaipėdoje.

* * * * *

Lenkijoje gyvenanti žmona jieško per TRK savo vyro Marijono Viščiulio. Žinantieji apie jį prašomi atsiliepti Vokietijos Krašto Valdybai, Hannover-Kleefeld, Hegelstr. 6, Germany.

SUGRĮŽUSIEJI VOKIEČIAI GRAŽIAI PRISIMENA LIETUVĄ

Vokiečių pabėgėlių „Pressedienst der Heimatvertriebenen" š. m. sausio 28 d. numeryje įsidėjo savo redakcijos nario Dr. G. R. reportažą apie 177 vokiečių transportą, grąžintą į Friedlando stovyklą iš Sov. *Sąjungos. Tarp jų buvo 42 vokiečių misi*ninkai ir seserys, dirbusios Šiaurės Korėjoje, o didžiausią dalį sudarė jaunimas iš Rytprūsių. Rytprūsiai po 1945 bado metų daugiausia pėsti iškeliavo į Lietuvą ir ten *lietuvių buvo labai nuoširdžiai priimti.* Jų tėvų daugumas arba žuvo karo metais, arba buvo paimti į nelaisvę, o motinos — mirė iš bado arba dingo be žinios. Lietuvoje, kaip pažymima minimajame pranešime, jie ra*do viską, ko jiems daugiausia reikėjo,* būtent: buvo priglobti, gavo darbo ir valgyti. Lietuvių valstiečiai, kurie, inkorporavus jėga jų valstybę į Sov. Sąjungą, patys buvo beveik nebetekę savo visiškos egzistencijos *ir kuriems grėsė dėl įvedamų kolchozų vi*siškai netekti savo žemės ir sodybų, be to, nuolatos šnipinėjami, vis dėlto nesibijojo priimti tūkstančius vokiečių, tiesiog sriautu pasukusių per sieną į jų kraštą. Jie atvyku*sius jaunuolius stengdavosi visokiais būdais* paslėpti savo rūsiuose ar pirkiose, vokiečių vaikus apskelbdami savais, suteikdami jiems kiek reikiant valgyti ir darbo. Už tai nesuskaitomas vokiečių skaičius dėl savo *gyvybės išgelbėjimo yra dėkingi lietuviams.* Tą dėkingumą pareiškė ir šio transporto grįžusieji, kurie, dar vaikai atvykę į Lietuvą ir ten už kokius nors menkniekius nuteisti 10 ar daugiau metų, dabar jau grįžo suaugę. Daugumas jų neturi vak. Vokietijoje jokių giminių ir net nebežino, kaip bereikės toliau gyventi. Kiti net nemoka kaip reikia vokiškai, užtat puikiai susišneka lietuviškai arba rusiškai. Pvz. mažasis Erhardas K. lietuvių mokykloje, kaip jo pažymiai rodo, buvo net pavyzdinis mokinys. Dar ir dabar jie apie Lietuvą ir lietuvius atsiliepia su dideliu dėkingumu. Šiltų lietuviams žodžių ta proga pasako ir minimasis „Pressedienst der Heimatvertriebenen".

AUSTRIJA

NAUJAI PERTVARKOMAS DP STATUS AUSTRIJOJE

APA praneša, kad š. m. vasario 26 d. Austrijos Ministerių Taryba svarstė trijų augštųjų komisarų pranešimą, jog jau atėjęs laikas naujai pertvarkyti dar dabar Aus*trijoje tebesančių DP problemą.* Ministerių Taryba pritarė komisarų pasiūlymui sudaryti nuolatinį komitetą, kuriam priklausytų šalia trijų komisarų, UNO komisaras pabėgėlių reikalams ir atitinkamų finansų, *vidaus, socialinių ir užsienio reikalų* ministeriai.

BALFO APYSKAITA

* BALFas pereitais metais visuomenės aukų gavo 84.803 dol., kitų įplaukų 8.121 dol., tad iš viso grynais pinigais — 92.924 dol. Daiktines pajamas sudarė apranga ir maistas. Įvairios aprangos buvo surinkta *106.145 svarai už 107.194 dol. Maisto* daugiausia gauta iš JAV vyriausybės. Jį sudarė sviestas, cukrus, riebalai, mėsa, pieno milteliai, ryžiai, Care paketai etc. — iš viso už 51.745 dol. BALFo pajamos 1953 m. *siekė iš viso 292.409 dol. Išleista 260.582* dol.

Kaip matyti iš apyskaitos, daugiausia išleista tremtinių šalpai ir švietimui. Grynais pinigais tremtiniams į Europą pasiųsta *41.238 dol., o gėrybių 346.037 svarų už* 194.393 dol. Tuo būdu 1953 m. per BALFą tremtiniams buvo suteikta 235.632 dol. vertės parama. Dalis maisto, kaip skelbiama apyskaitoje, yra pirkta Amerikoje, bet dvi*gubai pigiau, nei už jį būtų tekę mokėti Vo*kietijoje. Daugiausia aukų surinkta iš mūsų tautiečių New Yorko valstybėje, po jos eina Illinois su Čikaga, Michiganas ir kt. Tačiau kai BALFui pvz. Stamfordo, Conn *lietuviai vidutiniškai sudėjo po 8 dol.,* tai kiekvienas Čikagos lietuvis tepaaukojo tik po 14 centų. Didesnė dalis gautųjų pinigų yra tekusi Vasario 16 gimnazijai. Tik per BALFą gimnazijai pasiųsta 20.947 dol., ki*tų tremtinių šalpai, kurių yra apie 10.000,* duota 20.264. Šie pinigai pasiųsti tremtiniams į Vak. Vokietiją, Belgiją, Ausriją, Prancūziją, Šveicariją, Italiją ir kt. Už gimnazijos išlaikymą yra pasisakęs ir BALFo *direktorių suvažiavimas, nurodęs, kad tai* yra visų lietuvių tautinės garbės reikalas. Apskritai, pereiti metai laikomi vienais iš geresniųjų. Apyskaitos rodo, jog Amerikos lietuviuose tremtinių rėmimas nėra sumažėjęs, *bet net didėja. Nurodoma, kad,* įvedus privataus šelpimo sistemą, trem.inių nustotų gana stambių JAV vyriausybės ir kitų šalpos įstaigų paramos. Taip pat tektų patiems mokėti paštui už siuntinių *persiuntimą, o visų minėtų siuntų persiun*timas paketais atsieitų 79.740 dol. Dabar už BALFo gėrybių persiuntimą ir pristatymą į tremtinių stovyklas sumoka JAV valdžia ir Vokietijos vyriausybė. Šios pri*vilegijos būtų nustota, jei būtų atsisakyta* šelpti organizuotai — per BALFą.

SPORTAS

Veda V. Steponavičius

KOVO VEIKLA

Sausio 30 d. „Kovas" turėjo žaisti Anglijos pirmenybių rungtynes su Bradfordo latvių „Trimda", bet „Trimda" pasidavė be rungtynių ir tuo „Kovas" įeina į sekantį raundą, kur vasario 20 d. teks važiuoti į Leeds ir žaisti su Leeds universiteto komanda.

* * * * *

Vasario mėn. 5 d. žaidžiama lygos rungtynės su Manchesterio universitetu.

* * * * *

Vasario 27 d. „Kovas" pakviestas į Liverpoolį sužaisti rungtynes su amerikiečių lakūnais, naujos sporto salės atidarymo proga. Būtų gera, jei turįs orkestro įgrotą Lietuvos Himno plokštelę, galėtų iki to laiko prisiųsti ją šiuo adresu: 87, Bromton Str., Oldham, Lancs.

* * * * *

Kovas kviečia Manchesterio ir apylinkių jaunimą, norintį žaisti ar išmokti krepšinio sporto, užsiregistruoti pas mane. Visi mielai laukiami.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

Pasaulio futbolo pirmenybių kvalifikacinių rungtynių rezultatai: Prancūzija 8 — Liuksemburgas — 0; Haiti 0 — Meksika — 4; Ispanija 4 — Turkija — 1.

PAVERGTOJ TEVYNEJ

VERČIA MINĖTI KAPSUKO "VALDŽIOS" SUKAKTĮ.

Vilniaus radijas 1953. 12. 16 d. minėjo 35 m. sukaktį nuo paskelbimo tarybų valdžios Lietuvoje. Maskvos agentai gana atvirai prabilo apie ano meto rusų imperia*lizmo užmačias. Lietuvių tautos išgama* Vincas Mickevičius — Kapsukas, Kremliaus pavestas, jau anuomet bandė pavergti lietuvių tautą. Komunistų organizacija gavo Maskvos įsakymą dėti visas pastangas, *kad Lietuva vėl būtų prijungta prie* Rusijos. Paskubomis raud. armija spraudėsi į Lietuvos žemę. Revoliuciniai komitetai stengėsi sukurti krašte netvarką. Vokiečių okupacijos iškankintas kraštas, tik ką okupantus išgujus iš Lietuvos, rusų komunistų agentų vėl buvo alinamas siekiant badmiriavimo miestuose. Tos suirutės metu Rusijos smauglys dar kartą parodė savo veidą. Leninas, ne taip seniai iš Šveicarijos atvežtas į Daniją užrakintame vagone, *1918* m. gruodžio 22 d. paskelbė įsaką, kuriuo įkūrė sovietinę Lietuvos respubliką. Lietuvių revuliucinis komitetas buvo paskelbta tarybinės respublikos vyriausybe.

Vilniaus radijas atviraį pripažįsta, kad *Leninas pažadėjo teikti visokeriopą pagalbą Maskvos agentams Lietuvoje.* Rusijos imperialistinis smauglys nusiima kaukę. Po to sustiprėjo komunistinių agentų veikimas, kuris buvo suderintas su raud. armijos dalinių žygiavimu. Tie daliniai buvo pasiekę Telšius ir artinosi prie Kauno bei Alytaus. *Kodėl jie neištvėrė Lietuvoje? Kas privertė juos apleisti lietuvišką žemę?* Vilniaus radijas, kuris jau yra įpratęs nuolat tikrovę iškreipti, tvirtina, kad tik Amerikos, Prancūzijos ir kitų imperialistinių valstybių kariuomenės ginkluotos pajėgos išgujusios Maskvos agentus iš Lietuvos. Tačiau iš tikrų Vilniaus radijas meluoja, nes nė vienas ginkluotas amerikietis ar prancūzas anuomet Lietuvoje nekovojo prieš bolševikus įsiveržėlius. Vad. *raudonoji armija iš Lietuvos buvo išguita ne svetimųjų, bet pačių lietuvių,* pirmoj eilėj darbininkų, bežemių ir mažažemių su valstiečiais, kurie buvo rusų pavergti ir persekiojami per 125 m. Tie kovotojai nors buvo blogai aprengti, blogai aprūpinti maistu, bet karštomis lietuviškomis širdimis ir nepaprasto patriotizmo lydimi kovojo prieš įsiveržėlį, kol jis buvo galų gale priverstas visai palikti Lietuvą. Lietuviai patriotai siekė ne turto, bet laisvės.

Tačiau imperialistinė raudonoji Rusija nenurimo. Ji pasirašė ne vieną sutartį su Lietuva. Ji *išžiūrėjo amžiams lietuviškų žemių 1920 m. liepos mėn. 12 d. sutartimi, dar esant gyvam Leninui, kuris anksčiau buvo įsakęs pavergti Lietuvą.* Kiek vėliau buvo pasirašyta eilė kitų sutarčių draugiškumo su tarpusavio nepuolimo sutartimi. Štai Vilniaus radijas toliau dėsto: "1940 m., broliškoms tarybinėms respublikoms padedant, kova buvo vainikuota šlovinga pergale, Lietuvoje amžiams suplevėsavo laisvoji tarybų vėliava". Gerai, kad bolševikai dar kartą pripažino šią tiesą. Ne tarybinės respublikos, bet *rusų šarvuočiai ir jų kariuomenė užėmė Lietuvą.* Toks pareiškimas gali būti įdomus ir JAV atstovų rūmų komisijai, kuri tiria Lietuvos pavergimą ir lietuvių tautos persekiojimą. Gerai, kad Maskva pamiršo tvirtinti lietuvius prašius juos pavergti.

Malenkovas, kaip ir Hitleris, kuria amžiną vergiją. Hitleriui griuvus, Vokietijoje įgyvendinta demokratija. Išmuš valanda, kai ir Stalino, ir Malenkovo uždėtos grandys lietuviams taip pat bus sutrumpintos. Maskvos vėliava neplevėsuos amžius.

KĄ JIS MATĖ SOVIETŲ SĄJUNGOJE

Amerikietis žurnalistas William Ryan turėjo progos tris mėnesius būti Sovietų Sąjungoje. Svetimšalis, ten pabuvęs vos tris mėnesius, ne viską galėjo matyti, tuo labiau, kai bolševikinė valdžia daug ką nuo *svetimšalių slepia. Tačiau kaikurie įspūdžiai* yra būdingi.

Kai dėl tos garsiai skelbiamos naujosios ūkio politikos, tai Ryano nuomone, trūksią bent 10 metų, kol sovietams pavyks bent *kiek pagerinti gyventojų medžiaginę padėtį.* Per tą laikotarpį Sovietą negalės leistis į stambesnius ginčus su užsieniu. Tai pažangai didžiausią stabdį sudaro biurokratija, kuri išbujojo Stalino valdymo metu. *Gyventoją kiek drąsiau reikalauja iš* Kremliaus apčiuopiamą pragyvenimą palengvinti.

Kita vertus, sako Ryanas, Kremlius negali ūkinės padėties gerinti nesumažinęs *išlaidų kariniams reikalams. Čia įsiterpianti* Raudonoji Armija, kurios įtaka pastaruoju metu vis didėja. Klausimas, ar armija sutiks jos biudžetą apkarpyti. Be to apkarpymo negalima pagerinti ūkinės padėties. *Taigi Sovietų vyriausybė atsiduria painia*voje. Toji vyriausybė šiandieną jau neturi tos ir visuotinos galios, kuri buvo žinoma stalininės diktatūros metu. Rusija esanti nukrypusi nuo leninistinės ir nuo stalininės *linijos.*

(nukelta į psl. 6.)

REVOLIUCIJA RYTU VOKIETIJOJE

KOMUNISTAI SKELBIA PASAULINĘ REVOLIUCIJĄ: DARBININKAI, PASKELBĘ STREIKĄ, SILPNINS VAKARŲ VALSTYBES IKI SUSMUKIMO. TAČIAU JŲ TEORIJA NEPASITVIRTINO: SUKILO JŲ SPAUDŽIAMI DARBININKAI.

„Jeigu kada nors bus rašoma Sovietų Imperijos smukimo istorija, jos silpnėjimo kronika bus pradėta 1953 metų birželio 16 d. data", tvirtina Louis Fischer, geras sovietų reikalų žinovas, kuris 14 metų pats gyveno Maskvoje kaip vakarų žurnalistas.

Kai 1953 m. birželio mėn. rytų Vokietijoje prasidėjo sukilimai prieš komunistų terorą, jis buvo Berlyne ir iš arti stebėjo žmonių sukilimą ir komunistų sumišimą. Yra žinių, kad tuo metu prasidėjusi sukilimo banga pasiekė net Lietuvą. Tad šiandien, kada į anuos įvykius galima žiūrėti iš perspektyvos, susipažinkime su kai kuriomis ano sukilimo smulkmenomis.

„ŠALIN VYRIAUSYBĘ!"

1953 m. birželio 16 d. rytą sovietų okupuotame rytų Berlyne 80 inžinerijos darbininkų paskelbė protestą prieš darbo stacha novinimą. Sekančią dieną tą patį protestą skelbė jau daugiau negu milionas žmonių, kurie organizuotai išėjo į gatves ir beveik kiekviename rytų Vokietijos mieste šaukė:

— Šalin vyriausybė! Mes nenorime daugiau vergauti! — ir degino Stalino ir kitų raudonųjų dievų atvaizdus.

Kai tik šitaip prasiveržė ilgai vergavusiųjų žmonių protestas, rytų Vokietijos komunistinė vyriausybė nusigando. Jos nariai išsislapstė, o milicija pasijuto bejėgė. Tada Maskva pasitelkė į pagalbą raudonąją armiją, nusiuntė tiktai į Berlyną 20.000 kareivių su tankais, šarvuočiais ir automatiniais ginklais, ir visur jėga triuškino sukilėlius.

1953 metų birželio 16-17 d. sukilimas iškėlė aikštėn ne kokius pasižymėjusius generolus ir pulkininkus, bet paprastus pilkus žmogelius. Užpulta minia gynėsi, kaišiodama kuolus į tankų vikšrus ir mesdama akmenis į patrankas. Tačiau, kai prabilo sunkieji ginklai, beviltė minia turėjo pasiduoti.

Tačiau komunistams dar reikėjo nemaža laiko, kol jie apramino žmones ir savo pačių nervus. Rytų Vokietijoje karo stovis egzistavo net 24 dienas.

STALINALLEE

Tačiau leiskime pasakoti pirmųjų sukilėlių nariui, Wolfgangui Theurich, 23 metų amžiaus darbininkui, kuris su kitais dirbo vyriausybės namų statyboje Stalinallee:

„Mano pamainoje buvo 80 darbininkų. Birželio 15 d. pirmadienio rytą mes stovėjome, ginčydamiesi apie naują vyriausybės potvarkį — daugiau padaryti už tą patį atlyginimą. Kai kurie dailidės pasiūlė pradėti streiką. Vidurdienį mūsų unijos galva — komunistas prikalbinėjo mus, kad nebūtume kvaili ir tęstumė darbą. Tuojau jį nutildėme. Po to jau nedaug kas dirbo, o 2,30 val. pusė vyrų nuėjo namo.

„Pietų metu aš kalbėjausi su savo tėvu, rytų Berlyno ligoninės vyresniuoju gydytoju. Jis pasakė: „Kai kovo mėn. Malenkovas liko ministeriu pirmininku, jis suprato, kad Stalino politika privedė prie ekonominės depresijos ir žinomo nerimo tarp Rusijos satelitų. Jis tuojau isakė kai ką pakeisti ir viešai apiprausė Ulbrichtą, Grotewohlį ir kitas Rusijos lėles, kurios mus valdo. Jie dabar bus pasimetę. Jūs turite išnaudoti jų silpnumą. Dabar atėjo laikas veikti!"

„Mes pradėjome veikti sekantį rytą. Kai visi pamainos darbininkai susirinko, ant krūvos plytų pasilypėjo mūrininkas ir išdrožė kalbą, paskui dailidė, o gale aš pats. Mes sakėme, kad mes nemanome dirbti; kad mes žygiuojame prie vyriausybės rūmų ir pasakysime savo reikalavimus. Visi sutiko. Prieš mums nueinant, kai kurie užsikorė ant stogo, nuplėšė raudonosios propagandos plakatus, o mes sudeginome. Tada mes nužygiavome".

(atkelta iš psl. 5.)

Stebėdamas kasdieninį gyvenimą, Ryanas mini pasenusias, išklerusias susisiekimo priemones, kuriomis tekę naudotis keliaujant po Sovietų Sąjungą. Pasenę geležinkelio vagonai, cypiančiais ratais juda per stepes, autobusai traškėdami rieda blogais keliais. Didelės masės piliečių neva savo noru vyksta į rytų sritis, tačiau yra varu perkeldinami. Visur, kur tik pasižiūri, trūkumai ir nedatekliai. Motinos pieno laukdamos, kasdieną išstovi eilėse po kelias valandas nebūdamos tikros, kad gaus nors lašelį.

Kai Ryanas kalbėdavęsis su Sovietų piliečiais ir ištardavo žodį „laisvė", sovietinio gyventojo akys paslaptingai nušvysdavę. Sovietų Sąjungoje niekur nepastebėjęs blogų nuotaikų prieš amerikiečius. Tat sako, kad bolševikinė propaganda neįtikina savo gyventojų. Plačios gyventojų masės nepasitikėjimu palydi Maskvos bolševikinį žodį.

SUMAŽINTI DARBO NORMĄ!

Dabar tegu tęsia kitas darbininkas, 23 metų amžiaus Alfred Brun:

„Kai žygiavo 40 bloko vyrai, jie paragino traukti ir mus kartu. Jie pasigrobė komunistų iškabą ir kitoje pusėje užrašė: „Mes reikalaujame sumažinti darbo normą!"

„Kartu su jais žygiavome Stalinallee, ragindami prisidėti ir kitus darbininkus. Mūsų susidarė apie tūkstantis. Du komunistai, kurie mėgino mus sustabdyti, buvo sukulti. Kai mes žygiavome į miestą, policininkai dėl mūsų sustabdė eismą. Dėl mūsų žygiavimo sustojusių tramvajų keleiviai prisidėjo prie mūsų, o juos pasekė tramvajų konduktoriai ir šoferiai.

500 vyrų, kurie dirbo Valstybės Operos Rūmuose, kaip vienas stojo į mūsų eiles. Prie Humboldt Universiteto prie mūsų prisidėjo kai kurie studentai. Mūsų galėjo būti tarp 4-5.000, kai mes apie 1,30 val. priėjome vyriausybės namus. Sargybiniai pasitraukė, užkėlė geležinius vartus. Dešimtį minučių mes šaukėme:

— Mes norime Akiniuočio, mes norime barzdos!

(Walter Ulbricht, rytų Vokietijos komunistų partijos sekretorius, yra užsiauginęs barzdą; Otto Grotewohl, ministeris priminkas, dėvi akinius).

„Tuomet išėjo Fritz Selbmann, darbo ministeris; kažin kas nešė jam stalą, nuo kurio jis norėjo mums kalbėti. „Aš taipgi esu darbo žmogus", jis pradėjo. Šitas pareiškimas buvo sutiktas su juoku ir riksmu.

„Stambus darbininkas, vardu Hanne, nuogas iki juosmens, ištiesė savo raumeningą veidą ir nubraukė nuo stalo Selbmanną. Tada pats Hanne užšoko ant stalo ir sušuko:

— Mes esame ne tik iš Stalinallee. Mes atstovaujame visą rytų Vokietiją! Mes reikalaujame laisvų, slaptų rinkimų!"

Mina rėkė: „Šalin vyriausybė!" Žmonės rėkavo ir plojo rankomis.

„Blondinė mergaitė, dėvinti komunistinio Laisvojo Vokiečių Jaunimo mėlyną palaidinę, užšoko ant stalo. Ji nusiėmė palaidinę ir numetė ją į minią. Kilo milžiniškas riksmas.

— Draugai! — šaukė mergaitė. — Tarp mūsų yra seklių, partijos narių, kurie paslėpė partijos ženklus. Saugokitės!

PRISIJUNGIA IR MOTERYS

„Kai ji nušoko nuo stalo, ją pakeitė darbo prižiūrėtojas ir pasakė:

— Prie nacių aš buvau penkerius metus kalėjime. Aš esu pasirengęs dar kartą ten atsidurti ir kovoti už laisvę. Aš būsiu suimtas, kai pareisiu namo, bet aš sakau: Laisvi rinkimai! Šalin vyriausybė!

„Prof. Havemann, augštas vyriausybės valdininkas, užšoko ant stalo ir mėgino ginti pakeltas darbo normas, tvirtindamas, kad kylanti produkcija išspręsianti visus mūsų klausimus. Minia juokėsi ir švilpė.

„Havemann nulipo žemėn, o jo vietą užėmė namų šeimininkė su prekių krepšeliu.

— Draugai, — sakė ji: — Berlyno šeimininkė yra su jumis. Laisvų, slaptų rinkimų!

„Tuomet Hanne, tvirtasis darbininkas, vėl liuoktelėjo ant stalo ir pareikalavo audiencijos su Ulbrichtu. Jis tarė:

— Draugai, jeigu Ulbrichtas nepasirodys per pusvalandį, mes paskelbsime visuotinį streiką!

Minia šaukė: „Bravo"!

Mes laukėme 35 minutes. Vyriausybės namų langai pasiliko uždari ir barzdila nepasirodė. Tada mes perrikiavome savo eiles — mūsų tarpe dabar buvo apie 7.000 — ir pradėjome žygiuoti Friedrichstrasse stoties linkui.

„Pakeliui Vopos (Volkspolizei) atsistojo mums ant kelio, kad mums sutrukdytų. Mes, žygiavusieji pirmose eilėse, susiėmėme rankomis ir žengėme tiesiai į priekį. Vo po kardonas išsisklaidė.

„Netoli Oranienburg gatvės mes susidūrėme su vyriausybės garsiakalbiu, kuris iš automobilio ragino mus skirstytis, pranešdamas, kad vyriausybė atšaukė darbo normų pakėlimą. Tačiau mes turėjome ne tik ekonominius reikalavimus: mes norėjome naujos vyriausybės.

„Mes nuplėšėme garsiakalbio vielas ir jį nutildėme. Vėliau paėmėme kitą garsiakalbį. Dabar galėjome žygiuodami skelbti savo šūkius, o mūsų gretos gausėjo. Praeiviai džiūgavo, pamatę, kad turėjome garsiakalbį. Viena moteris sušuko:

— Jūs esate vyriausybė!

RIAS

RIAS (amerikiečių zonos radijas) yra Amerikos Valst. Departamento radijo siunčiamoji stotis vakarų Berlyne. Pranešdamas rytų Vokietijai, kas vyksta jų zonoje, RIAS išgąsdino sovietų marionetes Vokietijoje. Rytų vokiečiai — darbininkai, ūkininkai, o netgi kai kurie augšti vyriausybės tarnautojai — prasiskverbia pro sieną ir praneša. Tai yra lėtas, bet tikras kenkimo darbas.

Birželio 16 dieną rytų Berlyno darbininkai atvyko į RIAS buveinę papasakoti politinės programos direktoriui Gordon Ewing apie streiką ir minios demonstraciją. Direktorius tuojau įvertino šių įvykių reikšmę. Per ištisą dieną RIAS pranešinėjo rytų Vokietijai Stalinallee streikininkų veiksmus ir šūkius, patikrindamas vakariečių simpatiją.

Taigi, naudojantis modernaus laiko technika, rytų Vokietijos birželio revoliucija pasidarė radijo inspiruota revoliucija. Jei ne RIAS, rytų zona ilgai nebūtų žinojusi apie streiką ir tautinis sukilimas būtų visai neįvykęs.

Tokiu būdu RIAS pasidarė sukilėlių generaliniu štabu, ragindamas žmones sukilti, nurodydamas jiems „išnaudoti valdžios netikrumą ir silpnumą" ir informuodamas apie įvairių vietų įvykius. Iki birželio 16 d. nakties, o taipgi ir sekančią dieną, RIAS pranešimai gaivino rytų Vokietijos žmonių valią ir širdį. Rytų Vokietija turėjo žinoti.

Rytų Vokietija žinojo ir ...atsiliepė.

J. Pykulis

SIULO PAREMTI RUSIJOS KAIMYNUS

Neseniai iš kelionės aplink pasaulį grįžo JAV viceprezidentas Nixon (Tarti Nikson) Grįžęs, vyriausybei pateikė pranešimą apie savo įspūdžius ir tam tikrus siūlymus. Viceprezidentas siūlo stiprinti Turkijos, Irano, Pakistano, Indokinijos, Tautinės Kinijos Formozoje ir Japonijos karinį pajėgumą. Jis siūlo sudaryti Azijos sutartį, panašią į veikiančią Šiaurės Atlanto gynybos su tartį.

Spaudoje buvo žinių, kad Nixonas siūląs pripažinti Raudonąją Kiniją. Paaiškėjo, kad Nixono nuomone Tautinės Kinijos valdoma Formoza esanti ne tik karinė tvirtovė, bet ir daugelio milijonų kiniečių veikimo bazė, kurią reikia remti ir stiprinti. Raudonosios Kinijos pripažinimui reikią pasipriešinti visomis išgalėmis. Tiek apie tą Nixono raportą.

Sudarius Azijoje stiprų priešsovietinį frontą, Sovietų Sąjunga būtų dar labiau apsupta ir užkirstas jai kelias kelti Azijoje neramumus. Žinoma, Maskvai tokia įvykių eiga labai nepatinka. Tačiau praėjo laikai, kai Sovietai galėjo pavergti tautas ir drumsti laisvų tautų ramybę ir gręsti jų saugumui. Korejoje prieš kelis metus jie pradėjo karą. Indokiniioje šiandieną vyksta karas prieš komunistus. Viena gaisra užgesinus kitas įsiliepsnoja. Šiandieną Kremliui vis mažiau belieka progų padeginėti svetimas gyvenvietes. Lietuvos pavergimas bolševikams pavyko 1940 m. ir 1944 m. Dabar Maskva darosi atsargesnė grobti. Tuo tarpu beturime klausimą, kada Maskva bus priversta grobį teisėtam savininkui grąžinti?.

Mielą *Petrą Bugailiški* ir p-lę *Gertrud Plamper*, sukūrusius katalikišką šeimos židinį, nuoširdžiai sveikiname ir linkime gražaus ir laimingo gyvenimo.

Ig. ir A. Šimkai

DISKUSIJOS DĖL SANTYKIU SU KAIMYNAIS

* New Yorke L. Politiniame Klube buvo suruoštos diskusijos mūsų santykiams su kaimynais išryškinti. Paskaitą skaitė S. Sužiedėlis. Į diskusijas atvyko prof. J. Kaminskas, LLK pirmininkas V. Sidzikauskas, gen. konsulas J. Budrys, K. Bielinis, V. Vaitiekūnas, Pr. Vainauskas, J. Audėnas, P. Pakalka, Dr. B. Nemickis, M. Brakas, Dr. K. Jurgėla ir kt. Diskusijų metu išryškėjo reikalas sukviesti veiksnių politinę konferenciją aptarti gyvybiniams lietuvių tautos reikalams, tarp jų ir santykiams su kaimynais slavais. Diskusijų dalyvių buvo nurodytas reikalas aktyviau remti ukrainiečius ir gudus, kiekviena proga išryškinti Lietuvos bylą, tinkamai susiorganizuoti etc. Referentas diskusijas suvedė į tris svarbiausias išvadas: 1. privaloma reaguoti į lenkų propagandą, 2. su visais kaimynais kuo geriausiai sugyventi, 3. nedelsiant susitarti dėl mūsų koncepcijos ir pažiūrų į santykius su kaimynais. Gautosiomis iš JAV žiniomis, šiomis dienomis kai kurie mūsų veikėjai New Yorke buvo susitikę su keliais lenkų veikėjais.

KAI ANGLIJOJE 6 LAIPSNIAI SALCIO

Užtenka Anglijoje pagyventi vieną savaitę, ir turėti „laimės" pataikyti tokį metą, kai šiame krašte siaučia visą gyvenimą paraližuojanti migla, arba tokią žiemos dieną, kada šaltis pasiekia 5-7 C. laipsnius šalčio, kad supratus, kodėl kiekvinas šios salos gyventojas taip „mielai" kalba apie orą? Pagyvenus ilgiau, nebenustebtumei, jei anglų kūdikio pirmieji žožiai būtų ne „mama", bet — weather...

Savaitė, kai Londone temperatūra svyruoja tarp 3 ir 7 laipsnių šalčio. Mums, gyvenusiems 20-30 temperatūroje, atrodo, juo kinga. O, vis dėlto, ir mums taip šalta, tarsi tie termometrai rodytų ne Farenheito laipsnius, bet mūsiškius. Šalta todėl, kad iš tikrųjų nėra kur sušilti: butuose, įmonėse, įstaigose šaltis toks pat, kaip ir... parke.

6 laipsniai šalčio Anglijai atneša sunkiai apskaičiuojamus nuostolius: butuose susproginėja vandens vamzdžiai, įstaigose ir fabrikuose sumažėja darbingumas, o plentuose sustoja normalus susisiekimas. Šitoksai 5 laipsnių šaltis pareikalauja ir žmonių aukų: baseinuose ir prūduose skęsta vaikai, plyno ledo suvylioti čiuožti, parkuose sušąla seneliai, išėję pasivaikščioti. Todėl visiškai nenuostabu, kad tokiomis dienomis visi Anglijos gyventojai kalba tik apie orą ir atidžiai seka metereologų pranešimus, kada atšils, kada butuose vėl bus galima tūnoti be apsiaustų ir be karšto vandens pripildytų pūslių. Laukiame tokio atšilimo ir mes, nes, pasirodo, kad esame dar mažiau atsparūs prieš minus 5 C. šaltuose hostelio ar privačių butų kambariuose.

ISPEJA NETIKETI SOVIETAMS

CENTRO IR RYTŲ EUROPOS KONFERENCIJOS TELEGRAMA TRIMS DIDIESIEMS

Atstovaudama Albanijos, Bulgarijos, Čekoslavakijos, Estijos, Jugoslavijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Rumunijos, Vengrijos pavergtosioms valstybėms, Centro ir Rytų Europos Konferencija, gerai suprasdama trijų Vakarų didžiųjų demokratinių galybių 1954 m. sausio 25 d. Berlyne prasidedančių su agresyviais sovietų diktatoriais pasitarimų tolį siekiančią reikšmę, maloniai prašo, kad į konferencijos darbotvarkę būtų įtrauktas pavergtųjų kraštų išaisvinimas.

Mes prašome Jus nepriimti jokio sprendimo, kuris galėtų konsoliduoti laikinius sovietų užkariavimus Centro ir Rytų Europos kraštuose ir šių kraštų komunistinį režimą.

Kiekviena Vakarų Demokratijų suteikta Sov. S-gai nepuolimo garantija tik konsoliduotų Sov. S-gos dominavimą Rytų Europoje. Savo ruožtu jokios Sov. S-gos nepuolimo garantijos nesumažins Vakarų Europos nesaugumo, nes jokia sutartis nesaistys Sov Rusijos, kai jai bus palankus sutarties nepaisymas. Ji nedels tokią sutartį sulaužyti arba net panaudoti prieš tuos, kurie viliasi, kad kaip tik ji gali juos apsaugoti.

Turėdama tikrą taikos ir saugumo norą, V. Europa kiekvieną pasiektą susitarimą supras, kaip tvirtą pagrindą visuotiniam psichologiniam, militariniam ir ūkiniam nusiginklavimui. Tatai neišvengiamai padrąsintų Sov. Rusiją su greičiausiu skubumu atnaujinti savo agresinę politiką.

Kaip jau yra patyrę iš nacių žygių po Miuncheno ir iš Teherano bei Jaltos susitarimų, padariusių juos derybų objektu, paaukotu komunistiniams diktatoriams patenkinti, pavergtieji Centro ir Rytų Europos kraštai naują tokį susitarimą vertintų, kaip Vakarų dezertyravimą ir Centro bei Rytų Europos kraštų palikimą nesibaigiančiai sovietinių diktatorių vergijai.

Mes prašome jus atsiminti 100 milionų žmonių jungtinę jėgą visais galimais būdais pastoviai kovojančią su komunistiniu režimu. Kiekvieno į šią didelią narsumo rezistencija negailestingai neatsižvelgiančio susitarimo padarinys būtų totalinė desperacija, neviltis ir įsitikinimas, kad jį (rezistencija) yra išduota kaip tiktai tų kraštų, kuriais daugiausia pasitikėjo. Palaužti šios jungtinės jėgos dvasią, pabaigti pasyvią rezistenciją, sabotažą, o taip pat aktyvų pasipriešinimą būtų lygu taisyti sovietinėms užmačioms kelią.

Nuo Stalino mirties Sov. Rusija stengiasi įveikti krizišką vidaus nesaugumo laikotarpį ir todėl yra pasirengusi daryti tariamų laikinių nuolaidų, kurios suteiktų jai laiko vidaus konsolidacijai ir pavergtųjų kraštų žmonių prievartavimo padidinimui, kad — syki šių kraštų turėjimas yra tikras, — geriau galėtų juos kontroliuoti.

Kremliaus nebus vykdomas joks susitarimas ar garantijos. Šiuo atžvilgiu istorijos ir patyrimo pamoka mus gerai išmokė. Vakarų Europos saugumas nebus patikrintas tol, kol Centro ir Rytų Europos valstybės bus Sovietų dominuojamos, nors raud. armija iš Rytų Vokietijos ir būtų atitrauktos.

Derybomis su Sovietais pozityvių rezultatų galima pasiekti tik tuo būdu, jei pastoviai bus siekiama vieningai išreikštos laisvinimo politikos ir jei kiekviename susitarime bus išryškinti principai, paskelbti: a. Bermudų konferencijos komunikato, kad „mes negalime priimti dabartinio Europos padalinimo kaip pateisinamo ir pastovaus. Mes tikime, kad būtinai bus surastos taikingos priemonės, įgalinčios Rytų Europos kraštus, kaip laisvas valstybes, vėl savo vaidmenį vaidinti laisvoje Europoje"; ir b. John Foster Dulleso 1954 m. sausio 12 d. kalboje, kad „Mes pasiryžę, kad mūsų tauta savo elgesiu ir pavyzdžiu tęstų savo istorinę misiją, parodydama, koks gėris gali būti laisvės vaisiai." Šiokią politiką palygoja reikalas susiturėti nuo diplomatinių ėjimų, kurie galėtų įtvirtinti vergiją. Antraip faktiškai mes sąmokslautume prieš laisvę. Aš galiu jus užtikrinti, kad mes niekada tos rūšies „sandėriais" nesieksime sau apgaulingo saugumo".

Kai Sovietų S-ga reikalaute reikalauja sau draugingų valstybių prie savo vakarinių sienų, Vakarų Valstybės turi insistuoti sau draugingas valstybes prie savo rytinių sienų. Vakarų Galybės turi nesvyruojamai laikytis savo politikos kovoti prieš vergiją ir palaikyti laisvės jėgas.

SOVIETISKI SNIPAI — KUNIGAI VAKARU EUROPOJE

Vakarų Berlyno rusų ortodoksų kunigas Ostislaw Woloncewič šiomis dienomis pabėgo į sovietų zoną ir pasidavė „Maskvos patriarko jurisdikcijai". Kaip dabar paaiškėjo Woloncewič nėra ortodoksų kunigas, bet rusų šnipas ypatingiems uždaviniams. Jis galėjo iš vakarų Berlyno, kur jis turėjo valdžios įstaigų ir autoritetingų asmenų pasitikėjimą, svarbias vakariečių žinias perduoti rusams.

Woloncewič buvo iš 3.000 rusų agentų specialaus korpuso narys, kurie dirba vakarų kraštuose. Kaip kunigas jis galėjo lengvai įsigyti visų pasitikėjimą ir su laiku jam buvo žinoma visi planai ypač liečią vakariečių kovą su komunizmu. Jis tarnavo taip vadinamojo „Desinform'o" skyriuje, kuris turi uždaviniu platinti ir parūpinti pranešimus apie Sovietų Sąjungą ir satelitinius kraštus.

Šitie 3.000 agentų dengiasi įvairiausių asmenų pavidalais: dezertyrais iš sovietų armijos Vokietijoje, politiniais pabėgėliais ir emigrantais ir paskutiniu laiku net kunigais. Ypatingai šie paskutiniej gauna specialų paruošimą, kurio metu jie yra supažindinami su visomis smulkmenomis įvairių tikybų apeigose. Jie išmokomi laikyti mišias, klausyti išpažinties ir dalyvauti įvairiuose filosofiniose ir teologiniose diskusijose. Šiuo metu „Desinform'as" turi net penkias tokias „kunigų seminarijas": Segiros, Estijoje, Feodosijos Krime, Zwenigorode prie Maskvos, Costancoje Rumunijoje ir Tšitoje prie mongolų sienos.

MINIA SUTRYPĖ 200 ŽMONIŲ

Į religinį indų festivalį, vykstantį prie Gangeso upės, atvyko 4 milionai maldininkų nuplauti „nudėmes" upės bangose. Tuo metu, kai krante pasirodė nuogi „šventieji" Shadus" nariai, minia puolė prie jų, trypdami vienas kitą. Nepaisant, kad per kelias minutes buvo sumaigiota mirtinai virš 200 maldininkų, jų tarpe moterų ir vaikų, festivalis tęsėsi toliau.

Festivalyje dalyvauja Indijos prezidentas dr. Presad, premjeras Nehru ir vyriausybės nariai.

MIRTIES BAUSME NUTEISTAS MAU MAU VADAS

Kenijos Mau Mau teroristų organizacijos vadas Itote, čiabūvių vadinamas „generolu Chin", sausio 3 d. nuteistas mirties bausme.

APIE BERLYNO KONFERENCIJĄ

Kitos savaitės numeryje spausdinsime mūsų specialaus bendradarbio išsamų aprašymą Berlyno keturių užsienio reikalų ministerių konferencijos.

SKELBIMAI

Londono Vaidila, š. m. vasario 14 d., sekmadienį, ruošia Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo, 36 metų sukakties minėjimą.

11 val., sekmadienį, pamaldos Londono lietuvių bažnyčioje su atitinkamu pamokslu. 6 val. vakaro Parapijos salėje 345a, Victoria Park Road iškilmingoji dalis — paskaita ir meninė programa.

Dėl išvažiavimo parduodami namai su baldais. Galima gauti paskolą. Apžiūrėti kiekvieną dieną. Teirautis: 192, Kirke White Street, Nottingham.

EUROPOS LIETUVIS — THE LITHUANIAN WEEKLY. Redaguoja Br. Daunoras. Redakcijos ir Administracijos adresas: 43, Holland Park, London, W. 11. Telef. PARk 9699. Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiura. Prenumeratos kaina: metams — 35 sl., 6 men. — 20 sl. Dolerio krastuose — 6 dol. metams. Skelbimai — spaudos eilute arba jos vieta 1 sl. Atskiras numeris — 1 sl. Leidzia — DBLS Centro Valdyba su Europos Lietuviu Bendruomenemis, kurias atstovauja: Vokietijoje — Pr. Zunde, Prancuzijoje — J. Masiulis, Belgijoje — J. Dedinas, Sveicarijoje — A. Paulaitis, Svedijoje — P. Duda, Italijoje — V. Balciunas, Olandijoje — A. Galkus, Danijoje — A. Brickus, Austrijoje — A. Glionertas. Spausdina NIDOS spaustuve. Printed in ENGLAND by NIDA PRESS, 3, Southern Row, London, W. 10, Telephone: LADbroke 1186.